

**KUPIŠKIO RAJONO SAVIVALDYBĖS
PSICHOAKTYVIAŠIAS MEDŽIAGAS ŽALINGAI VARTOJANČIŲ AR
PRIKLAUSOMYBĖS LIGOMIS SERGANČIŲ ASMENŲ
INTEGRUOTOS PAGALBOS SISTEMOS TVARKOS APRAŠAS**

**I SKYRIUS
ĮVADAS**

1. Rengiant Kupiškio rajono savivaldybės psichoaktyviašias medžiagas žalingai vartojančių ar priklausomybės ligomis sergančių asmenų integruotos pagalbos sistemos tvarkos aprašą (toliau – Aprašas), buvo vadovaujama šiais sergančiųjų priklausomybės ligomis integracijos į visuomenę principais:

1.1. Sergančiųjų priklausomybės ligomis gydymas ir rehabilitacija – kompleksinis procesas, apimantis sveikatos bei socialinės apsaugos priemones.

1.2. Pagalbą sergantiesiems priklausomybės ligomis teikiančių įstaigų bei organizacijų glaudus bendradarbiavimas.

1.3. Asmens gydymo ir rehabilitacijos bei socialinės integracijos eiga, gydantis stacionariai ar ambulatoriškai, nuolat įvertinama, o prireikus keičiama tam, kad atitiktų pasikeitusius asmens poreikius.

1.4. Lengvai prieinamas sergančiųjų priklausomybės ligomis gydymas ir integracija; efektyvi integracija yra susijusi su paslaugų įvairove.

1.5. Efektyvi sergančiųjų priklausomybės ligomis integracija paremta savanoriškumo principu.

1.6. Sergančiųjų priklausomybės ligomis integracija į visuomenę – ilgalaikis procesas.

2. Kuriant priklausomybės ligomis sergančių asmenų integruotos pagalbos sistemą, buvo analizuojama Kupiškio rajono savivaldybės (toliau – Savivaldybės) situacija, išskiriant stipriąsias ir silpnąsias puses:

2.1. Stiprybės (Aprašo rengėjo subjektyviu vertinimu):

2.1.1. Savivaldybėje veikiantis socialinės priežiūros tinklas (Savivaldybės administracijos Socialinės paramos skyrius, seniūnijos (Alizavos, Kupiškio, Noriūnų, Skapiškio, Subačiaus, Šimonių), Kupiškio socialinių paslaugų centro sudėtyje esantys Bendrųjų ir specialiųjų socialinių paslaugų padalinys, Krizių centro padalinys, VšĮ Kupiškio dekanato „Caritas“ ir kitos institucijos) sudaro galimybę priklausomybių turintiems asmenims gauti reikiamas socialines paslaugas kuo arčiau savo gyvenamosios vietos.

2.1.2. Savivaldybė yra pasirašiusi Specializuotų asmens sveikatos priežiūros paslaugų teikimo sutartį dėl asmenų, turinčių priklausomybę psichoaktyviosioms medžiagoms, gydymo Respublikinio priklausomybės ligų centro Panevėžio filiale.

2.1.3. Savivaldybėje sudaryta galimybė asmenims, norintiems gydytis nuo priklausomybės alkoholiui, tačiau neturintiems tam pakankamai piniginių lėšų, pasinaudoti Savivaldybės parama ir nemokamai gauti gydymo paslaugas.

2.1.4. Aktyvų vaidmenį teikiant pagalbą piktnaudžiaujantiems psichoaktyviosiomis medžiagomis asmenims atlieka Rokiškio rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biuras, kuris organizuoja ankstyvosios intervencijos paslaugas vaikams ir jaunuoliams, teikia psichologinės gerovės ir psichikos sveikatos stiprinimo paslaugas, priklausomybės konsultavimo paslaugas žalingai alkoholį vartojantiems asmenims.

2.1.5. Išvengti priklausomybės ligų padeda Savivaldybės švietimo įstaigose, sveikatos priežiūros institucijose, probacijos tarnyboje bei kitose institucijose vykdomos psichoaktyviųjų medžiagų vartojimo prevencinės programos.

2.1.6. Reikšmingas VšĮ Kupiškio dekanato „Caritas“ vaidmuo teikiant pagalbą suaugusiems socialinę riziką patiriantiems asmenims ir siekiant šių asmenų integracijos į visuomenę.

2.1.7. Savivaldybės administracijos Socialinės paramos skyriuje ilgą laiką nedirbantiems asmenims bei asmenims, baigusiems psichologinės socialinės ir profesinės reabilitacijos programas, paslaugas teikia nedirbančių asmenų atvejo vadybininkas.

2.1.8. Tarpžinybinę pagalbą šeimoms, auginančioms vaikus, ir patiriančioms socialinę riziką dėl žalingo psichoaktyviųjų medžiagų vartojimo, Savivaldybėje užtikrina tarpinstitucinio bendradarbiavimo koordinatorius.

2.2. Silpnybės (Aprašo rengėjo subjektyviu vertinimu):

2.2.1. Savivaldybėje veikianti Narkotikų kontrolės komisija neturi iš suinteresuotų Savivaldybės ir valstybės institucijų bei nevyriausybinių organizacijų statistinių duomenų apie psichoaktyviųjų medžiagų apyvartą ir kontrolę rajone, todėl sudėtinga vertinti problemos mastą ir planuoti pagalbą žalingai vartojantiems ar priklausomybės ligomis sergantiems asmenims.

2.2.2. Savivaldybė nėra įsteigusi savo visuomenės sveikatos biuro, todėl būtiniausios paslaugos perkamos iš Rokiškio rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biuro.

2.2.3. Medicinos ir socialinių paslaugų teikimas psichoaktyviasias medžiagas žalingai vartojantiems ar priklausomybės ligomis sergantiems asmenims vyksta fragmentuotai, pagalba nekoordinuojama, bendradarbiavimas tarp institucijų nėra įformintas sutartimis.

2.2.4. Gyventojų skaičiumi mažame rajone sudėtinga užtikrinti pagalbos anonimiškumą, todėl dalis sergančių priklausomybės ligomis asmenų vengia kreiptis pagalbos ar ieško jos už rajono ribų.

3. **Aprašo paskirtis.** Aprašas skirtas nustatyti įstaigų, teikiančių priklausomybės ligų gydymo, prevencijos ir socialinės integracijos paslaugas, tarpusavio bendradarbiavimą, atsakomybę bei funkcijas, pagrindinius paslaugų teikimo principus, subjektus, dalyvaujančius dirbant su psichoaktyviais medžiagas žalingai vartojančiais ar priklausomybės ligomis sergančiais asmenimis, bendro darbo su šeimomis organizavimą ir koordinavimą Savivaldybėje, įstaigų, institucijų keitimosi informacija tvarką.

4. **Aprašo tikslas** – integruojant gydymo, socialines ir sveikatos priežiūros paslaugas teikiančias įstaigas, nevyriausybines organizacijas, sukurti ir įdiegti bendradarbiavimo tinklą, užtikrinantį sklandžias žalingai vartojantiems psichoaktyviais medžiagas ar priklausomybių turintiems asmenims pagalbos teikimo sąlygas. Integruota ankstyvosios diagnostikos, priklausomybių gydymo ir socialinės pagalbos sistema padidins asmens ir sveikatos priežiūros bei socialinių paslaugas teikiančių įstaigų ar organizacijų bendradarbiavimą, paslaugų prieinamumą ir kokybę asmenims, žalingai vartojantiems alkoholį ir kitas psichoaktyvias medžiagas ar sergantiems priklausomybės ligomis.

5. **Aprašo taikymo sritis** – Aprašas taikomas Savivaldybės teritorijoje veikiančioms institucijoms, teikiančioms paslaugas psichoaktyviais medžiagas žalingai vartojantiems ar priklausomybės ligomis sergantiems asmenims.

6. **Piktnaudžiavimo psichoaktyviosiomis medžiagomis problemą atskleidžiantys statistiniai rodikliai.**

6.1. Kupiškio rajono savivaldybės pirminės asmens sveikatos priežiūros centro duomenimis į Priklausomybių ligų registrą per 2018–2020 metus buvo įtraukti 374 asmenys (2018 m. 131 asmuo, 2019 m. – 121 asmuo, 2020 m. – 122 asmenys), iš jų su priklausomybe alkoholiui – 374 asmenys, su priklausomybe narkotikams ir kitoms psichoaktyviosioms medžiagoms – 0 asmenų.

6.2. Panevėžio apskrities vyriausiojo policijos komisariato Kupiškio rajono policijos komisariate pagal Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodekso 71 straipsnį (Narkotinių, psichotropinių ar kitų psichiką veikiančių medžiagų vartojimas be gydytojo paskyrimo) 2018 m. registruota 15 administracinių nusižengimų (visi administracinių nusižengimų protokolai surašyti vyrams), 2019 m. – 18 administracinių nusižengimų (iš jų: 3 administracinio nusižengimo protokolai buvo surašyti moterims ir 15 vyrams), 2020 m. – 20 administracinių nusižengimų (iš jų: 4 administracinio nusižengimo protokolai buvo surašyti moterims, 16 – vyrams).

6.3. 2017 m. buvo parengta ir pasirašyta 27, 2018 m. – 25, 2019 m. – 20 Savivaldybės administracijos direktoriaus įsakymų dėl finansavimo skyrimo asmenų gydymuisi nuo priklausomybės alkoholiui, tačiau neturintiems tam pakankamai piniginių lėšų.

6.4. Asmenims, turintiems problemų su alkoholio ir (ar) kitų psichoaktyvių medžiagų vartojimu, pagalbą teikė priklausomybių ligų konsultantas. 2019 m. buvo suteikta 50 konsultacijų 24 unikaliems asmenims, 2020 m. suteikta 62 konsultacijos 34 rajono gyventojams.

7. Aprašo vykdytojai ir socialiniai partneriai (toliau – pagalbos teikėjai).

Vykdytojai:

7.1. Kupiškio rajono savivaldybės administracijos struktūriniai padaliniai: Alizavos, Kupiškio, Noriūnų, Skapiškio, Subačiaus, Šimonių seniūnijos (toliau – seniūnijos);

7.2. Kupiškio socialinių paslaugų centras (toliau – Kupiškio SPC);

7.3. VšĮ Kupiškio rajono pirminės asmens sveikatos priežiūros centras (toliau – Kupiškio PASPC) ir medicinos klinika „Medicinos namai“;

7.4. Rokiškio rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biuras (toliau – Rokiškio VSB);

7.5. Ugdymo įstaigos: Kupiškio Lauryno Stuokos-Gucevičiaus gimnazija, Subačiaus gimnazija, Kupiškio Povilo Matulionio progimnazija, Kupiškio r. Alizavos pagrindinė mokykla, Subačiaus gimnazijos Noriūnų Jono Černiaus pagrindinio ugdymo skyrius, Kupiškio r. Šimonių pagrindinė mokykla, Kupiškio technologijų ir verslo mokykla.

Socialiniai partneriai:

7.6. Kupiškio rajono savivaldybės administracijos tarpinstitucinio bendradarbiavimo koordinatorius;

7.7. Kupiškio rajono savivaldybės administracijos Socialinės paramos skyrius;

7.8. Kupiškio r. švietimo pagalbos tarnyba (toliau – Kupiškio ŠPT);

7.9. Kupiškio rajono šv. Kazimiero vaikų globos namai;

7.10. VšĮ Kupiškio rajono ligoninė;

7.11. Kupiškio jaunimo centras;

7.12. Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybos Panevėžio apskrities skyrius Kupiškio rajone (toliau – VVTAIT);

7.13. Lietuvos probacijos tarnybos Panevėžio regiono skyrius;

7.14. Panevėžio apskrities vyriausiojo policijos komisariato Kupiškio policijos komisariatas (toliau – Kupiškio PK).

II SKYRIUS BENDRA INFORMACIJA

8. Apraše naudojamos sąvokos:

8.1. **Ankstyvosios intervencijos paslaugos** – psichologinės, socialinės pedagoginės pagalbos priemonės, taikomos po to, kai nustatoma kad asmuo vartoja psichiką veikiančias medžiagas, skirtos skatinti nevartoti šių medžiagų.

8.2. **Atvejo vadyba** laikoma konkrečių paslaugų konkrečioms asmenims nustatymo, koordinavimo ir stebėsenos sistema.

8.3. **Integruota pagalba** – tai koordinuotas paslaugų organizavimo ir jų teikimo pobūdis, leidžiantis užtikrinti paslaugų tęstinumą.

8.4. **Narkotinės ir psichotropinės medžiagos** – tai yra į Sveikatos apsaugos ministerijos patvirtintus kontroliuojamų medžiagų sąrašus įrašytos gamtinės ar sintetinės medžiagos, kurios dėl kenksmingo poveikio ar piktnaudžiavimo jomis sukelia sunkų žmogaus sveikatos sutrikimą, pasireiškiantį asmens psichine ir fizine priklausomybe nuo jų, ar pavojų žmogaus sveikatai.

8.5. **Priklausomybės sindromas** – tai grupė elgesio, pažinimo ir psichologinių reiškinių, atsiradusių reguliariai vartojant psichoaktyvias medžiagas. Paprastai susiformuoja stiprus potraukis vartoti psichoaktyvias medžiagas, sunku kontroliuoti jų vartojimą, vartojimas tęsiamas nepaisant žalingų pasekmių, psichoaktyviųjų medžiagų vartojimui suteikiama pirmenybė palyginti su kitomis veiklomis ar įsipareigojimais, padidėjusi tolerancija medžiagai ir kartais fizinės abstinencijos būklė.

8.6. **Socialinės integracijos paslaugomis** vadinamos paslaugos, skirtos asmenų, priklausomų nuo psichoaktyviųjų medžiagų, integracijai į visuomenę ir darbo rinką. Socialinės integracijos paslaugos apima medicininės, profesinės ir socialinės reabilitacijos paslaugų teikimą.

8.7. **Vaiko atstovai pagal įstatymą** – vaiko tėvai, vaiką įvaikinus, – įtėviai, nustačius globą ar rūpybą, – globėjai ar rūpintojai, įstatymų nustatytais atvejais – valstybinė vaiko teisių apsaugos institucija.

9. Apraše naudojami sutrumpinimai:

GMP – greitoji medicinos pagalba.

PASP – pirminė asmens sveikatos priežiūra.

PASPC – pirminė asmens sveikatos priežiūros centras.

PK – policijos komisariatas.

RPLC – Respublikinis priklausomybės ligų centras.

SPC – socialinių paslaugų centras.

VSB – visuomenės sveikatos biuras.

ŠPT – švietimo pagalbos tarnyba.

VVTAIT – Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnyba prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos.

10. Teisės aktai, kuriais vadovaujantis buvo parengtas Aprašas:

10.1. Lietuvos Respublikos pacientų teisių ir žalos sveikatai atlyginimo įstatymas;

10.2. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2018 rugsėjo 7 d. įsakymas Nr. V-989 „Dėl priklausomybės konsultavimo paslaugų rizikingai ir žalingai alkoholį vartojantiems

asmenims teikimo tvarkos aprašo patvirtinimo“;

10.3. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro ir Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2018 sausio 18 d. įsakymas Nr. V-60/V-39 „Dėl Ankstyvosios intervencijos programos vykdymo tvarkos aprašo patvirtinimo“;

10.4. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2015 m. gruodžio 22 d. įsakymas Nr. V-1496 „Dėl Ambulatorinių priklausomybės ligų gydymo paslaugų teikimo reikalavimų aprašo patvirtinimo“;

10.5. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2017 m. lapkričio 29 d. įsakymas Nr. V-1359 „Dėl Ankstyvojo alkoholio vartojimo rizikos įvertinimo ir pagalbos alkoholi vartojantiems asmenims teikimo tvarkos aprašo patvirtinimo“;

10.6. Socialinės apsaugos ir darbo ministro ir sveikatos apsaugos ministro 2001 m. spalio 4 d. įsakymas Nr. 129/518 „Dėl Asmenų, sergančių priklausomybės nuo psichoaktyvių medžiagų ligomis, integracijos į visuomenę koncepcijos patvirtinimo“;

10.7. Kupiškio rajono savivaldybės administracijos direktoriaus 2015 m. birželio 8 d. įsakymas Nr. ADV-360 „Dėl Priklausomybės ligų gydymo finansavimo tvarkos aprašo patvirtinimo“.

III SKYRIUS

INTEGRUOTŲ PASLAUGŲ ŽALINGAI VARTOJANTIEMS AR PRIKLAUSOMYBĖS LIGOMIS SERGANTIEMS TEIKIMO ETAPAI

Poreikio identifikavimo etapas

11. Psichoaktyviausias medžiagas žalingai vartojantį asmenį identifikuoti gali **Aprašo 7.1–7.14 papunkčiuose** nurodytų institucijų specialistai, kurių pareiga, atpažinus galimus ženklus, inicijuoti psichoaktyviųjų medžiagų vartojimo įvertinimą. Medicininę pagalbą teikiantys specialistai turi mokėti atpažinti asmenį, turintį problemų dėl psichoaktyviųjų medžiagų vartojimo, o ne medicinos sferoje dirbantys specialistai, kurie gali susidurti su minėtais asmenimis savo darbe, turi būti įgiję žinių bei įgūdžių dirbant su šiais asmenimis, nukreipiant juos tolesnei konsultacijai, gydymui.

12. Asmenį, vartojantį psichoaktyviausias medžiagas, **Aprašo 7.1–7.14 papunkčiuose** nurodytų institucijų specialistai identifikuoti gali naudodami priklausomybės nuo psichoaktyviųjų medžiagų vartojimo testą CAGE užduodant kontrolinius klausimus (Aprašo 2 priedas).

13. Pagalbą asmeniui teikiančių institucijų, nurodytų **Aprašo 7.1–7.5 papunkčiuose**, specialistai (Kupiškio PASPC, klinikos „Medicinos namai“ specialistai (šėimos gydytojas, gydytojas psichiatras, medicinos psichologas, socialinis darbuotojas), Rokiškio VSB specialistai (priklausomybių ligų konsultantas ar kitas specialistas), seniūnijų ir Kupiškio SPC specialistai (socialinis darbuotojas, atvejo vadybininkas), ugdymo įstaigų, nurodytų Aprašo 7.5 papunktyje,

specialistai (socialinis pedagogas, psichologas, visuomenės slaugytojas)) žalingai alkoholi vartojanti asmenį identifikuoti gali naudodami testus AUDIT, AUDIT-C (Aprašo 2 priedas).

14. Identifikavę psichoaktyvias medžiagas vartojančius asmenį, pagalbą asmeniui teikiančių institucijų, nurodytų **Aprašo 7.1–7.5 papunkčiuose**, specialistai gautus rezultatus interpretuoja ir vykdo trumpąją intervenciją (Aprašo 2 priedas).

15. Identifikavę psichoaktyvias medžiagas vartojanti asmenį, **Aprašo 7.6–7.14 papunkčiuose** nurodytų institucijų specialistai atlieka tolesnius veiksmus:

15.1. asmenį informuoja apie psichoaktyviųjų medžiagų žalą;

15.2. asmenį motyvuoja kreiptis ir gauti reikalingą medicininę, psichologinę, socialinę pagalbą;

15.3. gavę asmens, piktnaudžiaujančio psichoaktyviosiomis medžiagomis, rašytinį sutikimą, telefonu, elektroniniu paštu ar oficialiu raštu informuoja asmens gyvenamosios vietos seniūnijos ar Kupiškio SPC socialinį darbuotoją ar atvejo vadybininką dėl pagalbos teikimo asmeniui; tuo atveju, kai asmens piktnaudžiavimas psichoaktyviosiomis medžiagomis kelia pavojų jo sveikatai ar gyvybei, **Aprašo 7.1–7.13 papunkčiuose** nurodytų institucijų specialistai kuo operatyviau bet kokio pobūdžio informaciją pateikia bendruoju pagalbos telefonu 112, kreipiasi per portalą Epolicija arba į Kupiškio PK;

15.4. jei psichoaktyvias medžiagas vartojantis asmuo yra nepilnametis, nedelsiant informuoja jo atstovus pagal įstatymą, nesant galimybių susisiekti su nepilnamečio atstovais pagal įstatymą, informuoja VVTAIT Kupiškio skyrių.

16. Aprašo **7.1–7.13 papunkčiuose** nurodytų institucijų specialistai, turintys bet kokių duomenų apie galimai neteisėtas veikas, susijusius su narkotinėmis ar psichotropinėmis, nuodingosiomis ar stipriai veikiančiomis medžiagomis, informuoja bendrąją pagalbos centrą skambindami telefonu 112, kreipdamiesi per portalą Epolicija, arba į Kupiškio PK.

Skubios pagalbos etapas

17. Aprašo **7.1–7.14 papunkčiuose** nurodytų institucijų specialistai, susidūrę su psichoaktyvias medžiagas vartojančiu asmeniu, kuriam reikalinga skubi pagalba (perdozavus narkotinių medžiagų, apsinuodijus kitomis psichiką veikiančiomis medžiagomis ar kai asmuo, patyręs traumas, sužalotas ar tyčiniai susižalojęs yra neblaivus ar apsvaigęs nuo psichoaktyviųjų medžiagų), kviečia GMP bendruoju pagalbos telefonu 112. Esant indikacijoms, GMP asmenį perveža į Kupiškio ligoninės skubios pagalbos skyrių.

18. Esant ūmiam apsinuodijimui, asmuo hospitalizuojamas Kupiškio ligoninės reanimacijos skyriuje arba, jei žymiai sutrinka psichikos funkcijos, kitos ligoninės psichiatrijos skyriuje. Jei reikalinga skubi pagalba sudėtingu ir komplikuoju įvairių apsinuodijimų psichiką veikiančiomis

medžiagomis atveju, asmuo vežamas į Respublikinės Vilniaus universitetinės ligoninės Ūmių apsinuodijimų skyrių, kuriame teikiamos specializuotos klinikinės toksikologijos paslaugos visą parą.

19. Kupiškio ligoninės medikai atlieka asmens apžiūrą, siekdami įvertinti, ar yra būtina skubi pagalba, kuri prireikus teikiama nedelsiant.

20. Jei asmuo, kuriam reikalinga skubi pagalba, yra nepilnametis, Kupiškio ligoninės medicinos darbuotojai susisiekiama su nepilnamečio atstovais pagal įstatymą, nesant galimybių, informuoja VVTAIT Kupiškio skyrių.

21. Kupiškio ligoninės medicinos darbuotojai, turėdami bet kokių duomenų apie galimai neteisėtas veikas, susijusias su narkotinėmis ar psichotropinėmis, nuodingosiomis ar stipriai veikiančiomis medžiagomis, skambina bendruoju pagalbos telefonu 112, kreipiasi per portalą Epolicija arba į Kupiškio PK.

22. Atlikus sveikatos būklės atstatymą, asmeniui suteikiama gydytojo psichiatro konsultacija. Esant indikacijoms, asmeniui pasiūloma tolesnė stacionari ar ambulatorinė psichiatrinė pagalba. Po išrašymo iš ligoninės, asmens dokumentus elektroniniu parašu pasirašo gydantis gydytojas ir įkelia į Elektroninę sveikatos paslaugų ir bendradarbiavimo infrastruktūros informacinę sistemą.

Pagalbos plano sudarymo ir įgyvendinimo etapas

23. Psichoaktyviausias medžiagas vartojančiam asmeniui pagalbos planą sudaro pagalbą asmeniui koordinuojančių institucijų, nurodytų **Aprašo 7.1–7.5 papunkčiuose**, specialistai (Kupiškio PASPC, klinikos „Medicinos namai“ specialistas (gydytojas psichiatras, šeimos gydytojas, medicinos psichologas ar socialinis darbuotojas), Rokiškio VSB specialistas (priklausomybių ligų konsultantas ar kitas specialistas), seniūnijos, Kupiškio SPC specialistas (socialinis darbuotojas ar atvejo vadybininkas), ugdymo įstaigų, nurodytų Aprašo 7.5 papunktyje, specialistas (socialinis pedagogas, psichologas ar visuomenės slaugytojas).

24. Specialistas, atsižvelgdamas į asmens, vartojančio psichoaktyviausias medžiagas, individualius poreikius bei atliktą išsamią situacijos analizę, kartu su asmeniu pasirinktam laikotarpiui sudaro individualų kompleksinės pagalbos planą (Aprašo 3 priedas). Pagalbos plane numatomi pagalbos tikslai ir uždaviniai, realus veiklų grafikas, reikiami ištekčiai ir priemonės, galimi trukdžiai, asmens įsipareigojimai. Pagalbos planą per 5 darbo dienas specialistas suderina su institucijomis, įtrauktomis į pagalbos plano vykdymą. Pagalbos planas sudaromas terminuotai: ne trumpiau kaip 1 mėnesiui ir ne ilgiau kaip 6 mėnesiams nuo šio plano sudarymo dienos.

25. Jei teikiant pagalbą psichoaktyviausias medžiagas vartojantis asmuo per pagalbos plane nustatytą laikotarpį nepakeitė savo elgesio vartojant psichoaktyviausias medžiagas, specialistas planą peržiūri ir koreguoja.

26. Tais atvejais, kai plano peržiūros metu paaiškėja, kad pagalba psichoaktyviausias medžiagas vartojančiam asmeniui buvo veiksminga, dėl to visiškai išnyksta grėsmė asmens sveikatai bei socialinė rizika, pagalbos plano asmeniui vykdymas nutraukiamas, prireikus asmeniui siūlomos prevencinės priemonės, nurodytos Aprašo 41 punkte, ir vykdoma stebėseną.

Sveikatos priežiūros, reabilitacijos ir integracijos paslaugų teikimo etapas

27. Kai asmuo, vartojantis psichoaktyviausias medžiagas, nėra motyvuotas keisti psichoaktyviųjų medžiagų vartojimo įpročių, pagalbą asmeniui teikiančių institucijų, nurodytų **Aprašo 7.1–7.5 papunkčiuose**, specialistai (Kupiškio PASPC, klinikos „Medicinos namai“ specialistas (gydytojas psichiatras, šeimos gydytojas, medicinos psichologas ar socialinis darbuotojas), Rokiškio VSB specialistas (priklausomybių ligų konsultantas ar kitas specialistas), seniūnijos, Kupiškio SPC specialistas (socialinis darbuotojas ar atvejo vadybininkas), ugdymo įstaigų, nurodytų Aprašo 7.5 papunktyje, specialistas (socialinis pedagogas, psichologas ar visuomenės slaugytojas) padeda keisti asmens elgesį iš nemotyvuoto į motyvuotą, skatinant problemos suvokimą ir pripažinimą ir skatina siekti gydymo paslaugų.

28. Psichoaktyviausias medžiagas vartojančiam asmeniui atsisakius siūlomos pagalbos, vykdoma stebėseną, teikiamos prevencinės paslaugos.

29. Jei asmuo yra motyvuotas keisti psichoaktyviųjų medžiagų vartojimo įpročius ir sutinka gauti medicininę pagalbą, jis nukreipiamas į sveikatos priežiūros įstaigą.

30. Jei neskubi medicininė pagalba reikalinga nepilnamečiam asmeniui, susisiekiama su nepilnamečio asmens atstovais pagal įstatymą, nesant galimybių, informuojama VVTAIT Kupiškio skyrius.

31. Priklausomybę diagnozuoja ir tolesnį gydymo būdą parenka sveikatos priežiūros įstaigoje (PASP įstaigoje ar RPLC) dirbantis gydytojas psichiatras.

32. Asmeniui, vartojančiam psichoaktyviausias medžiagas, specializuotoje asmens sveikatos priežiūros įstaigoje gali būti teikiamos ambulatorinės sveikatos priežiūros paslaugos:

32.1. gydytojo ir psichologo konsultacijos dėl psichoaktyviųjų medžiagų vartojimo;

32.2. asmens būklės įvertinimas, diagnozės nustatymas ir siuntimas stacionariam gydymui;

32.3. ambulatorinis alkoholinės abstinencijos gydymas;

32.4. priklausomybės nuo opioidų gydymas naudojant vaistus ir teikiant psichosocialinę pagalbą;

32.5. konsultacijos ir pagalba socialiniais klausimais;

32.6. psichologo konsultacijos teikiamos priklausomų asmenų artimiesiems;

32.7. socialinių įgūdžių lavinimas;

32.8. socialinių įgūdžių lavinimo užsiėmimai rizikos grupės vaikams;

32.9. ambulatorinė anoniminė „Minesotos“ programa.

33. Asmeniui, vartojančiam psichoaktyvias medžiagas, gali būti teikiamos stacionarinės asmens sveikatos priežiūros paslaugos:

33.1. narkotinės ar alkoholinės abstinencijos sindromo medikamentinis gydymas;

33.2. psichologo, socialinio darbuotojo, gydytojų specialistų konsultacijos;

33.3. stacionari „Minesotos programa“ – psichoterapinis gydymas: jausmų pažinimas, bendravimo įgūdžių lavinimas, elgesio ir mąstymo koregavimas, motyvacijos blaivybei stiprinimas „12 žingsnių“ programos taikymas tolesniame gyvenime (po stacionarinio ar ambulatorinio abstinencijos gydymo);

33.4. ilgalaikė psichosocialinė rehabilitacija.

34. Psichosocialinės rehabilitacijos paslaugos teikiamos priklausomybę nuo psichoaktyviųjų medžiagų turinčiam asmeniui siekiant padėti nevertoti psichiką veikiančių medžiagų ir integruotis į visuomenę bei skatinant susilaikymą nuo psichoaktyviųjų medžiagų vartojimo (mokymasis atsispirti poreikiui vartoti, atkryčio prevencija), elgesio pokyčius (bendravimo įgūdžių gerinimas, socialinių įgūdžių lavinimas), gyvenimo būdo pokyčius (kasdienių gyvenimo normų įsisavinimas, dienvartė, tvarkingo gyvenimo įpročiai), asmenybinius pokyčius (jausmų suvaldymas ir reiškinys, asmenybės tobulėjimas ir savigarba, problemų įsisąmoninimas), santykius su šeima (santykių su šeima atkūrimas, konfliktų, problemų šeimoje sprendimas), įsidarbinimą ir socialinę integraciją (profesinis išsilavinimas ir įsidarbinimas, gyvenimas visuomenėje, socialinių ryšių užmezgimas ir atkūrimas, būsto suradimas).

35. Pagalbą teikiantis specialistas pagalbos plane numato tokias paslaugas, kurios įgalintų psichoaktyvias medžiagas vartojantį asmenį pilnavertiškai funkcionuoti visuomenėje: dėmesys skiriamas psichologinei asmens būklei gerinti, socialiniams įgūdžiams ugdyti, švietimui, profesiniam mokymui, įdarbinimui, būsto poreikiams tenkinti.

36. Atsižvelgiant į psichoaktyvias medžiagas vartojančio asmens poreikius, sveikatos priežiūros paslaugos derinamos su rehabilitacijos ir integracijos paslaugomis:

36.1. Ambulatorinio gydymo ir rehabilitacijos programa vykdoma PASP įstaigose, RPLC.

36.2. Trumpalaikio ir ilgalaikio stacionarinio gydymo ir rehabilitacijos programos vykdomos RPLC.

36.3. Pakaitinės terapijos metadonu programos vykdomos RPLC.

36.4. Psichologinės ir socialinės rehabilitacijos paslaugos teikiamos visoje Lietuvoje veikiančiose ilgalaikės psichologinės ir socialinės rehabilitacijos bendruomenėse (Aprašo 6 priedas).

36.5. Priklausomybių ligų konsultanto pagalba teikiama Rokiškio VSB.

36.6. Psichologinės gerovės ir psichikos sveikatos stiprinimo paslaugos teikiamos Rokiškio VSB.

36.7. Psichologinės pagalbos paslaugos teikiamos Rokiškio VSB, Kupiškio ŠPT, Kupiškio SPC, PASP įstaigose.

36.8. Švietimo pagalba savivaldybės teritorijoje gyvenantiems vaikams, bendrojo ugdymo mokyklų mokiniams, jų atstovams ir švietimo įstaigų specialistams teikiama Kupiškio ŠPT.

36.9. Ankstyvosios intervencijos programa rizikingos elgsenos 14–21 metų asmenims, organizuojama ir teikiama Rokiškio VSB bendradarbiaujant su Kupiškio ŠPT.

36.10. Bendrosios socialinės paslaugos teikiamos seniūnijose, Kupiškio SPC padaliniuose, Savivaldybės administracijos Socialinės paramos skyriuje, Kupiškio dekanato „Caritas“.

36.11. Socialinių įgūdžių tobulinimas, mokymai (pavyzdžiui, tėvystės ugdymo įgūdžių ir kt.) vykdomi Kupiškio SPC, Kupiškio ŠPT, Kupiškio dekanato „Caritas“.

36.12. Elgesio pataisos programa „Elgesys – pokalbis – pasikeitimas“ skiriama teismo sprendimu probacijos tarnybos priežiūroje esantiems asmenims ir orientuota į psichoaktyviųjų medžiagų vartojimo įtakotas problemas, nusikalstamumo problemą, vykdoma Lietuvos probacijos tarnybos Panevėžio regiono skyriuje.

36.13. Sveikimo nuo alkoholizmo programa „Dvylika žingsnių“ vykdoma Anoniminių alkoholikų draugijoje.

36.14. Įdarbinimo ir perkvalifikavimo paslaugos organizuojamos Savivaldybės administracijos Socialinės paramos skyriuje, Užimtumo tarnybos Kupiškio skyriuje.

36.15. Intensyvios krizių įveikimo pagalbos, laikino apnakvindinimo, trumpalaikės socialinės globos, psichosocialinės paslaugos teikiamos Kupiškio SPC Krizių centro padalinyje.

Stebėsenos etapas

37. Pagalbą asmeniui teikiančių institucijų, nurodytų **Aprašo 7.1–7.5 papunkčiuose**, specialistai (Kupiškio PASPC, klinikos „Medicinos namai“ specialistas (gydytojas psichiatras, šeimos gydytojas, medicinos psichologas ar socialinis darbuotojas), Rokiškio VSB specialistas (priklausomybių ligų konsultantas ar kitas specialistas), seniūnijos, Kupiškio SPC specialistas (socialinis darbuotojas ar atvejo vadybininkas), ugdymo įstaigų, nurodytų Aprašo 7.5 papunktyje, specialistas (socialinis pedagogas, psichologas ar visuomenės slaugytojas)), koordinuojantys pagalbą teikimą psichoaktyvias medžiagas vartojančiam asmeniui, ne trumpiau nei vienerius kalendorinius metus vykdo šio asmens psichoaktyviųjų medžiagų vartojimo pokyčių stebėseną ir duomenis fiksuoja asmens byloje. Pagal galimybes ir neprieštaraujant Lietuvos Respublikos teisės aktams bei įstaigų vidiniams dokumentams, stebėseną gali vykdyti ir Aprašo vykdytojų socialiniai partneriai.

38. Pakartotinis specialisto ir psichoaktyvias medžiagas vartojančio asmens susitikimas skirtas aptarti, kaip asmeniui sekasi įgyvendinti užsibrėžtus psichoaktyviųjų medžiagų vartojimo

mažinimo tikslus. Šio susitikimo metu aptariama, kokie pokyčiai buvo pasiekti ir su kokiomis kliūtimis asmuo susidūrė, įgyvendindamas psichoaktyviųjų medžiagų vartojimo mažinimo planą.

39. Asmuo, kuris sumažino vartojamų psichoaktyviųjų medžiagų kiekį ar visiškai jų atsisakė, motyvuojamas ir toliau išlaikyti teigiamus pokyčius. Esant poreikiui, konsultacijoms dėl su psichiką veikiančių medžiagų vartojimu susijusių elgesio pokyčių nustatymo asmuo nukreipiamas asmuo nukreipiamas į PASP įstaigą, prie kurios asmuo yra prisirašęs.

40. Specialistas, vykdamas nepilnamečio asmens stebėseną, atkreipia dėmesį į rizikos veiksnius: psichoaktyviųjų medžiagų vartojimą šeimoje, silpnus socialinius įgūdžius, aplinkos spaudimą ir skatinimą vartoti psichoaktyvias medžiagas.

41. Specialistas pasirinktinai gali vykdyti prevencines veiklas:

41.1. informacijos teikimas apie psichoaktyviųjų medžiagų rizikos veiksnius įvairių diskusijų metu, ugdant atsisakymo vartoti psichoaktyvias medžiagas įgūdžius, vykdamas socialinių įgūdžių ugdymo užsiėmimus;

41.2. užimtumo kaip alternatyvos psichoaktyviųjų medžiagų vartojimui organizavimas;

41.3. tėvams skirtų mokymų organizavimas, informuojant apie psichoaktyviųjų medžiagų žalą ir kt.

42. Asmeniui, kuriam pirmo vertinimo metu buvo nustatytas žalingas psichoaktyviųjų medžiagų vartojimo lygis arba galima priklausomybė nuo psichoaktyviųjų medžiagų, pakartotinai psichoaktyviųjų medžiagų vartojimo rizika vertinama praėjus 3–6 mėn.

43. Nustačius mažą psichoaktyviųjų medžiagų vartojimo riziką, pakartotinis rizikos vertinimas atliekamas rečiau, pavyzdžiui, PASP įstaigoje atliekant profilaktinį sveikatos patikrinimą arba tuo metu, kai asmuo kreipiasi į sveikatos priežiūros specialistą dėl vairuotojo pažymėjimo ar leidimo laikyti (nešiotis) ginklą galiojimo termino pratęsimo.

44. Jei psichoaktyviųjų medžiagų vartojimo įpročių patikra atliekama PASP įstaigoje, šeimos gydytojai ar kiti specialistai nustatytą psichoaktyviųjų medžiagų vartojimo rizikos lygį registruoja medicininiuose dokumentuose.

45. Analogišką formą pildo Rokiškio VSB bei visuomenės sveikatos priežiūros specialistai, dirbantys mokyklose, kurie informaciją apie moksleivio rizikingą ir žalingą psichoaktyviųjų medžiagų vartojimą perduoda PASP įstaigai, prie kurios jis yra prisirašęs.

Atkryčių prevencijos etapas

46. Pagalbą asmeniui teikiančių institucijų, nurodytų **Aprašo 7.1–7.5 papunkčiuose**, specialistai (Kupiškio PASPC, klinikos „Medicinos namai“ specialistas (gydytojas psichiatras, šeimos gydytojas, medicinos psichologas ar socialinis darbuotojas), Rokiškio VSB specialistas (priklausomybių ligų konsultantas ar kitas specialistas), seniūnijos, Kupiškio SPC specialistas

(socialinis darbuotojas ar atvejo vadybininkas), ugdymo įstaigų, nurodytų Aprašo 7.5 papunktyje, specialistas (socialinis pedagogas, psichologas ar visuomenės slaugytojas) vykdo asmens, sergančio priklausomybės liga, atkryčio prevenciją. Ne medicinos darbuotojai atkryčio atveju asmenį nukreipia į PASP įstaigą.

47. Medicininę pagalbą teikia PASP įstaigos. Atkryčio prevencijai gali būti naudojamas medikamentinis potraukio psichoaktyviosioms medžiagoms slopinimas. Asmeniui pageidaujant, gydytojas psichiatras, įvertinęs indikacijas ir kontraindikacijas, parenka medikamentą ir suteikia informaciją apie jo veikimą. Kartu su asmeniu gydytojas sudaro palaikomojo gydymo planą ir numato profilaktinių vizitų grafiką būklės stebėjimui, palaikomosios medikamento dozės koregavimui, medikamento išrašymui.

IV SKYRIUS

INTEGRUOTŲ PASLAUGŲ ŽALINGAI VARTOJANTIEMS AR PRIKLAUSOMYBĖS LIGOMIS SERGANTIEMS TEIKIMO TVARKA

Socialinių paslaugų įstaigų vykdoma paslaugų teikimo tvarka

48. Siekiant identifikuoti asmens, žalingai vartojančio psichoaktyvias medžiagas, pagalbos poreikį, **socialinių paslaugų įstaigų – seniūnijos, Kupiškio SPC** socialinis darbuotojas ar atvejo vadybininkas ypatingą dėmesį skiria socialiai jautriems asmenims ir šeimoms, prioritetą skiriant ekonominius nepriteklius patiriančioms šeimoms, šeimoms, kuriose nustatyti smurto atvejai, šeimoms, patekusioms į krizę, šeimoms, kurių vienas iš tėvų serga psichikos liga.

49. Seniūnijos, Kupiškio SPC socialinis darbuotojas ar atvejo vadybininkas organizuoja pagalbą žalingai psichoaktyvias medžiagas vartojančiam asmeniui, kai asmuo, gyvenantis seniūnijoje, kreipiasi į asmens gyvenamosios vietos seniūniją, o Kupiškio miesto gyventojas – į Kupiškio SPC. Veikdami asmens ar visuomenės socialinio saugumo interesais, kreiptis gali ir kiti suinteresuoti asmenys, nurodę priežastį, dėl kurios asmuo negali to padaryti pats.

50. Seniūnijos, Kupiškio SPC socialinis darbuotojas ar atvejo vadybininkas, esant aukštai rizikai, kai kyla pavojus psichoaktyvias medžiagas vartojančio asmens sveikatai ar gyvybei, bet tokio pobūdžio informaciją kuo operatyviau pateikia Bendrajam pagalbos centrui telefonu 112, kreipiasi per portalą Epolicija arba į Kupiškio PK.

51. Kai psichoaktyvias medžiagas vartojantis asmuo savarankiškai kreipiasi į seniūnijos, Kupiškio SPC socialinį darbuotoją ar atvejo vadybininką, arba seniūnijos, Kupiškio SPC socialinis darbuotojas ar atvejo vadybininkas, gavęs informaciją apie piktnaudžiavimo psichoaktyviosiomis medžiagomis atvejį, ne vėliau kaip kitą darbo dieną po informacijos gavimo susisieikia su psichoaktyvias medžiagas vartojančiu asmeniu ir pasiūlo jam pagalbą.

52. Seniūnijos, Kupiškio SPC socialinis darbuotojas ar atvejo vadybininkas įvertina poreikį skubiai pagalbai, planinėms sveikatos priežiūros paslaugoms, psichologinei, socialinei pagalbai,

kitoms socialinės integracijos ir reabilitacijos paslaugoms gauti, vadovaudamasis Aprašo III skyriuje nurodyta tvarka.

53. Jei psichoaktyviausias medžiagas vartojantis asmuo sutinka priimti pagalbą, seniūnijos, Kupiškio SPC socialinis darbuotojas ar atvejo vadybininkas, koordinuojantis pagalbos asmeniui procesą, sudaro pagalbos planą ir prižiūri jo įgyvendinimą.

54. Jei asmuo, vartojantis psichoaktyviausias medžiagas, pagalbos priimti nesutinka, seniūnijos, Kupiškio SPC socialinis darbuotojas ar atvejo vadybininkas paima raštišką asmens atsisakymą.

55. Seniūnijos, Kupiškio SPC socialinis darbuotojas ar atvejo vadybininkas, atsižvelgdamas į psichoaktyviausias medžiagas vartojančio asmens poreikius, parenka tinkamiausią pagalbos teikimo būdą, tarpininkauja užmezgant ryšį su paslaugos teikėjais, duoda specialistų kontaktus. Asmuo į kitas institucijas siunčiamas tik su jo sutikimu.

56. Jei seniūnija ar Kupiškio SPC yra sudarę bendradarbiavimo sutartį su kita pagalbą teikiančia institucija, psichoaktyviausias medžiagas vartojančiam asmeniui išduodamas raštiškas nukreipimas į šią instituciją, kur asmuo turi kreiptis per 5 darbo dienas. Institucija, į kurią asmuo kreipiasi, pateikia patvirtinimą (raštu ar elektroninėmis priemonėmis) apie psichoaktyviausias medžiagas vartojančio asmens atvykimą.

57. Jei bendradarbiavimo sutarčių tarp institucijų nėra, nukreipimas nėra rašomas, specialistas apie pagalbos teikėjus asmeniui informaciją suteikia žodžiu bei tarpininkauja dėl paslaugų teikimo.

58. Vykdydamas psichoaktyviųjų medžiagų vartojimo stebėseną, seniūnijos, Kupiškio SPC socialinis darbuotojas ar atvejo vadybininkas palaiko ryšį su asmeniu, vartojančiu psichoaktyviausias medžiagas, siekdamas neprarasti su juo kontakto, o esant atkryčiui, asmenį nukreipia į PASP įstaigą.

59. Seniūnijų, Kupiškio SPC specialistai:

59.1. **Seniūnijos socialinis darbuotojas** prevenciškai stebi šeimas, kuriose galima socialinė rizika, nustato asmens socialinių paslaugų poreikį, teikia bendrąsias socialines paslaugas seniūnijos gyventojams, organizuoja specialiąsias socialines paslaugas socialinę riziką patiriantiems asmenims, motyvuoja gydytis nuo priklausomybės psichoaktyviosioms medžiagoms, tarpininkauja dėl pagalbos teikimo ir kt.

59.2. **Kupiškio SPC socialinis darbuotojas** kompleksiskai vertina ir nustato asmeniui ar šeimai pagalbos poreikį, derinant poreikį socialinėms paslaugoms su asmens ar šeimos poreikiu piniginei socialinei paramai, vaiko teisių apsaugai, užimtumui, sveikatos priežiūrai, švietimui ir ugdymui, socialiniam būstui, specialiosios pagalbos priemonėms gauti, motyvuoja gydytis nuo priklausomybės psichoaktyviosioms medžiagoms, tarpininkauja dėl pagalbos teikimo ir kt.

59.3. **Kupiškio SPC socialinis darbuotojas darbu su sunkumus patiriančiomis**

šeimomis planuoja ir teikia socialinę pagalbą šeimoms, dirba socialinį darbą su vaiku ir šeima juos konsultuojant, teikiant emocinę bei socialinę pagalbą ir didinant šeimos motyvaciją dalyvauti kompleksinės pagalbos ar prevencinės pagalbos teikimo procese, pozityvios tėvystės mokymuose, šeimos stiprinimo programose, nesmurtinio elgesio mokymo programose, priklausomybės ligų gydymo ir kitose programose, ugdo socialinius įgūdžius, tarpininkauja šeimai dėl pagalbos priemonių, nusiunčia ir, esant poreikiui, palydi į institucijas, teikiančias pagalbą ir kt.

Sveikatos priežiūros įstaigų vykdoma paslaugų teikimo tvarka

60. Rizikos sveikatai vertinimas atliekamas psichoaktyviausias medžiagas vartojančiam asmeniui atvykus į **pirminės asmens sveikatos priežiūros įstaigą – Kupiškio PASPC arba kliniką „Medicinos namai“**, kurioje jis yra prisirašęs.

61. PASP įstaigoje psichoaktyviųjų medžiagų vartojimo rizikos nustatymas gali būti atliekamas asmeniui keičiant šeimos gydytoją: specialistas, atsakingas už asmenų prisirašymo prie pasirinktos gydymo įstaigos administravimą, pateikia pildyti psichoaktyviųjų medžiagų vartojimo rizikos nustatymo testą.

62. Siekiant įvertinti psichoaktyviųjų medžiagų vartojimo riziką, klausimynas gali būti paduotas pildyti asmeniui, laukiančiam priėmimo pas šeimos gydytoją.

63. Psichoaktyviųjų medžiagų vartojimo rizikos nustatymą gali atlikti ir psichikos sveikatos centro funkcijas vykdančios specialistai: gydytojas psichiatras, medicinos psichologas, socialinis darbuotojas.

64. PASP įstaigos psichikos sveikatos funkcijas vykdančias specialistas ar šeimos gydytojas, identifikavęs asmens psichoaktyviųjų medžiagų vartojimą, įvertina poreikį skubiai pagalbai, planinėms sveikatos priežiūros paslaugoms, psichologinei, socialinei pagalbai, kitoms socialinės integracijos ir reabilitacijos paslaugoms gauti, vadovaudamasis Aprašo III skyriuje pagalbos teikimo tvarka.

65. Jei psichoaktyviausias medžiagas vartojantis asmuo sutinka priimti pagalbą, PASP įstaigos specialistas (psichikos sveikatos funkcijas vykdančias specialistas ar šeimos gydytojas), atsižvelgdamas į asmens poreikius, sudaro pagalbos planą ir parenka tinkamiausią pagalbos būdą. Tiriamieji ir gydomieji veiksmai bei rezultatai aprašomi asmens sveikatos istorijoje ar kituose atitinkamuose medicinos dokumentuose (patvirtintuose PASP vidaus tvarka).

66. PASP įstaigų specialistas (psichikos sveikatos funkcijas vykdančias specialistas ar šeimos gydytojas) atlieka psichoaktyviųjų medžiagų vartojimo stebėseną, teikia prevencijos paslaugas ir pagalbą esant atkryčiui.

67. PASP įstaigoje nėščiosios sveikatos tikrinimo metu specialistui įtarus ar nustačius, kad nėščioji galimai piktnaudžiauja psichoaktyviosiomis medžiagomis, informuojamas VVTAIT Kupiškio skyrius.

68. Vaikų profilaktinio sveikatos tikrinimo metu ar vaikų ligos atveju, kilus pagrįstų įtarimų, kad šeimoje yra piktnaudžiauja psichoaktyviosiomis medžiagomis ir dėl to pažeidžiamos vaikų teisės, PASP įstaigos atsakingas specialistas telefonu ar elektroniniu paštu informuoja VVTAIT Kupiškio skyrių.

69. Jei PASP įstaigų specialistas (psichikos sveikatos funkcijas vykdomantis specialistas ar šeimos gydytojas) įvertina, kad psichoaktyviasias medžiagas vartojančiam asmeniui reikalingos paslaugos, kurios nėra teikiamos PASP įstaigoje, asmuo nukreipiamas į šias paslaugas galinčią suteikti instituciją. Asmuo į kitas institucijas siunčiamas tik su jo sutikimu.

70. Jei PASP įstaiga yra sudariusi bendradarbiavimo sutartį su kita pagalbą teikiančia institucija, psichoaktyviasias medžiagas vartojančiam asmeniui išduodamas raštiškas nukreipimas į šią instituciją, kur asmuo turi kreiptis per 5 darbo dienas. Institucija, į kurią asmuo kreipiasi, pateikia patvirtinimą (raštu ar elektroninėmis priemonėmis) apie asmens atvykimą.

71. Jei bendradarbiavimo sutarčių tarp institucijų nėra, nukreipimas nerašomas, apie pagalbos teikėjus psichoaktyviasias medžiagas vartojančiam asmeniui suteikiama informacija žodžiu, esant poreikiui tarpininkaujama dėl paslaugų teikimo.

72. PASP įstaigų specialistai:

72.1. **Gydytojas psichiatras** teikia būtinąją medicinos pagalbą, diagnozuoja ir gydo psichikos ir elgesio sutrikimus, skiria medikamentinį ir nemedikamentinį gydymą, konsultuoja, teikia psichoterapinę pagalbą, nepriskirtais jo kompetencijai atvejais siunčia asmenis konsultuotis ir gydytis pas atitinkamos srities asmens sveikatos priežiūros specialistą ir kt.

72.2. **Medicinos psichologas** atlieka psichologinę diagnostiką asmenims, kuriuos atsiunčia gydytojas psichiatras, teikia psichologinę pagalbą asmenims, kuriuos atsiunčia gydytojai psichiatrai, nustatę diagnozę ir psichologinės pagalbos būtinumą, teikia pagalbą asmenims, išgyvenusiems psichologines krizes, patyrusiems psichologines traumas ir kt.

72.3. **Socialinis darbuotojas** įvertina asmenų socialinių paslaugų poreikį, padeda spręsti socialines problemas, informuoja ir konsultuoja apie socialines paslaugas, socialinės reabilitacijos galimybes, kitus pagalbos teikėjus, siekia užtikrinti asmeniui socialinių paslaugų tęstinumą, esant poreikiui informuoja asmens gyvenamosios vietos seniūniją ar Kupiškio SPC apie asmeniui reikalingą teikti pagalbą ir kt.

72.4. **Šeimos gydytojas** teikia būtinąją medicinos pagalbą, pagal savo kompetenciją diagnozuoja ir gydo ligas ir sveikatos sutrikimus, šeimos gydytojo kompetencijai nepriskirtais atvejais asmenims, kurie į juos kreipiasi, suteikia būtinąją medicinos pagalbą ir nusiunčia pas

gydytoją, turintį licenciją verstis atitinkama medicinos praktika ir kt.

Visuomenės sveikatos priežiūros biurų vykdoma paslaugų teikimo tvarka

73. **Visuomenės sveikatos priežiūrą vykdančio Rokiškio VSB** priklausomybių konsultantas ar kitas įstaigos specialistas psichoaktyviųjų medžiagų vartojimo rizikos ankstyvojo atpažinimo vertinimą atlikti gali asmeniui atvykus konsultacijos į įstaigą ar įstaigos organizuojamuose renginiuose, kai specialistai dalyvauja įgyvendinant sveikatinimo programas.

74. Rokiškio VSB priklausomybių konsultantas ar kitas įstaigos specialistas vertina psichoaktyvias medžiagas vartojančio asmens poreikį skubiai pagalbai, planinėms sveikatos priežiūros paslaugoms, psichologinei pagalbai, socialinės integracijos ir reabilitacijos paslaugoms gauti ir vadovaujasi Aprašo III skyriuje pagalbos teikimo tvarka.

75. Jei psichoaktyvias medžiagas vartojantis asmuo sutinka priimti pagalbą, Rokiškio VSB priklausomybių konsultantas ar kitas įstaigos specialistas sudaro pagalbos planą ir prižiūri jo įgyvendinimą.

76. Turėdamas galimybę išlaikyti kontaktą su psichoaktyvias medžiagas vartojančiu asmeniu, Rokiškio VSB priklausomybių konsultantas ar kitas įstaigos specialistas teikia prevencines paslaugas, atlieka stebėseną, o esant atkryčiui, asmenį nukreipia į PASP įstaigą.

77. Jei Rokiškio VSB priklausomybių konsultantas ar kitas įstaigos specialistas įvertina, kad psichoaktyvias medžiagas vartojančiam asmeniui reikalinga pagalba, kuri nėra teikiama įstaigoje, asmuo nukreipiamas į šias paslaugas galinčią suteikti instituciją. Asmuo į kitas institucijas siunčiamas tik su jo sutikimu.

78. Jei Rokiškio VSB yra sudaręs bendradarbiavimo sutartį su kita pagalbą teikiančia institucija, psichoaktyvias medžiagas vartojančiam asmeniui išduodamas raštiškas nukreipimas į šią instituciją, kur asmuo turi kreiptis per 5 darbo dienas. Institucija, į kurią asmuo kreipiasi, pateikia patvirtinimą (raštu ar elektroninėmis priemonėmis) apie asmens atvykimą.

79. Jei bendradarbiavimo sutarčių tarp institucijų nėra, nukreipimas nerašomas, apie pagalbos teikėjus psichoaktyvias medžiagas vartojančiam asmeniui suteikiama informacija žodžiu, esant poreikiui tarpininkaujama dėl paslaugų teikimo.

80. Rokiškio VSB specialistai:

80.1. **Priklausomybių ligų konsultantas** alkoholį žalingai vartojančius asmenis informuoja apie alkoholio vartojimo riziką, motyvuoja sumažinti alkoholio vartojimą ir visai atsisakyti alkoholio, keisti rizikingą elgseną, kreiptis pagalbos, gydytis alkoholio vartojimo sukeltus psichikos ir elgesio sutrikimus, stebi rizikingos elgsenos pokyčius, informuoja apie galimybę gauti sveikatos priežiūros, socialines, kitas paslaugas, atitinkančias asmens poreikius, skatina motyvaciją gauti atkryčių prevencijos paslaugas, tarpininkauja siekiant įtraukti į reabilitacijos, integracijos,

savipagalbos grupių programos ir kt.

80.2. **Visuomenės sveikatos stiprinimo specialistas** organizuoja bendruomenės švietimą sveikatinimo klausimais, sveikatos mokymo ir ugdymo renginius, rengia informacinę ir metodinę medžiagą sveikatos stiprinimo klausimais, skleidžia bendruomenėje sveikatos žinias, teikia sveikatinimo veiklos metodines konsultacijas, bendradarbiauja sveikatos stiprinimo klausimais su socialiniais partneriais ir kt.

Ugdymo įstaigų vykdoma paslaugų teikimo tvarka

81. Aprašo 7.5 papunktyje nurodytose **ugdymo įstaigose** dirbantis visuomenės sveikatos biuro specialistas, bendradarbiaudamas su socialiniu pedagogu, identifikuoja ugdymo įstaigoje besimokančius rizikos asmenis ir atlieka psichoaktyviųjų medžiagų vartojimo rizikos vertinimą, klausimynus pateikdamas mokiniams užsiėmimų, skirtų visuomenės sveikatos aktualijoms aptarti, metu.

82. Ugdymo įstaigų pedagoginis darbuotojas, įtaręs, kad mokyklą lankantis mokinys vartoja psichoaktyvias medžiagas, yra apsvaigęs nuo šių medžiagų, nedelsdamas informuoja apie tai mokyklos vadovą ar jo įgaliotus asmenis ir visuomenės sveikatos priežiūros specialistą, vykdančią sveikatos priežiūrą mokykloje. Ugdymo įstaigos vadovas ar kiti atsakingi asmenys, informaciją kuo operatyviau pateikia bendrajam pagalbos centrui telefonu 112, kreipiasi per portalą Epolicija arba į Kupiškio PK.

83. Mokyklos pedagoginis darbuotojas, psichologas, visuomenės sveikatos specialistas, įtaręs, kad mokyklą lankantis mokinys yra apsinuodijęs psichoaktyviosiomis medžiagomis ir jo sveikatai ar gyvybei gresia pavojus, suteikia mokiniui pirmąją pagalbą, nedelsdamas organizuoja jo pristatymą į asmens sveikatos priežiūros įstaigą, o kai reikia skubios medicinos pagalbos, kviečia GMP, informuoja mokyklos vadovą ar jo įgaliotus asmenis. Ugdymo įstaigos vadovas ar kiti atsakingi asmenys informaciją kuo operatyviau pateikia bendrajam pagalbos centrui telefonu 112, kreipiasi per portalą Epolicija arba į Kupiškio PK.

84. Ugdymo įstaigos vadovas ar jo įgalioti asmenys nedelsdami informuoja mokinio atstovus pagal įstatymą apie psichoaktyviųjų medžiagų vartojimą, apsvaigimą nuo šių medžiagų ir kad jam reikėtų atlikti medicininę apžiūrą. Mokyklos vadovas ar jo įgalioti asmenys informuoja psichoaktyvias medžiagas vartojantį mokinį ir jo atstovus pagal įstatymą apie asmens sveikatos priežiūros įstaigas, teikiančias sveikatos priežiūros paslaugas, ir institucijas, teikiančias psichologinę, socialinę, teisinę ar kitą pagalbą.

85. Jei psichoaktyvias medžiagas vartojantis mokinys sutinka priimti pagalbą, ugdymo įstaigos socialinis pedagogas, psichologas ar visuomenės sveikatos specialistas sudaro pagalbos planą ir prižiūri jo įgyvendinimą; mokinys esant poreikiui nukreipiamas reikalingai psichologinei,

socialinei pagalbai, kitoms socialinės integracijos ir reabilitacijos paslaugoms gauti, tarpininkaujama užmezgant ryšį su paslaugos teikėju. Psichoaktyviausias medžiagas vartojantis mokinys į kitas institucijas siunčiamas tik su jo sutikimu (jei asmuo nepilnametis – jo atstovų sutikimu).

86. Ugdymo įstaigos socialinis pedagogas, psichologas ar visuomenės slaugytojas, koordinuojantis pagalbos procesą psichoaktyviausias medžiagas vartojančiam mokiniui, vykdo psichoaktyviųjų medžiagų vartojimo stebėseną, teikia prevencijos paslaugas, o esant atkryčiui, mokinį nukreipia į PASP įstaigą.

87. Ugdymo įstaiga informuoja VVTAIT Kupiškio skyrių apie išaiškintus mokinių psichoaktyviųjų medžiagų vartojimo atvejus. Susidūrus su mokinių tėvų žalingo psichoaktyviųjų medžiagų vartojimo epizodais (atvyko į ugdymo įstaigą apsvaigę), apie šiuos faktus informuojama ugdymo įstaigos vaiko gerovės komisija ir VVTAIT Kupiškio skyrius.

88. Ugdymo įstaigos įgyvendina psichologinės ir švietimo pagalbos, prevencijos bei informavimo programas, tobulina mokykloje dirbančių specialistų kompetencijas pastebėti mokinius iš šeimų, kuriose psichoaktyviosios medžiagos vartojamos žalingai, teikia ir koordinuoja tikslinę pagalbą mokykloje mokiniams, vartojantiems psichoaktyviausias medžiagas, teikia psichologinę pagalbą ir konsultacijas vaikams ir jų atstovams pagal įstatymą, nukreipia mokinius ankstyvosios intervencijos paslaugoms, tarpininkauja įtraukiant vaiko atstovus pagal įstatymą į tėvystės mokymų programas.

89. Jei ugdymo įstaiga yra sudariusi bendradarbiavimo sutartį su kita pagalbą teikiančia institucija, mokiniui, vartojančiam psichoaktyviausias medžiagas, išduodamas raštiškas nukreipimas į šią instituciją, kur asmuo turi kreiptis per 5 darbo dienas. Institucija, į kurią asmuo kreipiasi, pateikia patvirtinimą (raštu ar elektroninėmis priemonėmis) apie asmens atvykimą.

90. Jei bendradarbiavimo sutarčių tarp institucijų nėra, nukreipimas nerašomas, mokiniui, vartojančiam psichoaktyviausias medžiagas, informacija apie pagalbos teikėjus suteikiama žodžiu, esant poreikiui, tarpininkaujama dėl paslaugų teikimo.

91. Ugdymo įstaigų specialistai:

91.1. **Visuomenės sveikatos specialistas** atlieka mokinių sveikatos būklės, elgsenos problemų stebėseną, ugdo sveikos gyvensenos įgūdžius, vykdo prevencines priemones; susidūrę su psichoaktyviausias medžiagas vartojančiais mokiniams, atpažįsta gyvybei pavojingas būkles, suteikia / koordinuoja pirmosios pagalbos teikimą, prireikus nukreipia į sveikatos priežiūros įstaigas, kitas institucijas ir kt.

91.2. **Socialinis pedagogas** vertina socialinės pedagoginės pagalbos mokiniams poreikius, konsultuoja mokinius, jų atstovus pagal įstatymą, mokyklos bendruomenę socialinių pedagoginių problemų sprendimo, socialinės pedagoginės pagalbos teikimo klausimais, dalyvauja sprendžiant

krizinius atvejus mokykloje, ugdymo ir socialinių įgūdžių problemas, numato socialinės pedagoginės pagalbos teikimo mokiniams būdus bei formas, inicijuoja ir įgyvendina prevencines veiklas ir kt.

91.3. **Mokyklos psichologas** konsultuoja psichologinių, asmenybės ir ugdymosi problemų turinčius mokinius, jų atstovus pagal įstatymą, rengia individualias rekomendacijas mokinių psichologinėms, asmenybės ir ugdymosi problemoms spręsti, inicijuoja, rengia ir įgyvendina prevencijos programas, atlieka mokinių veiklos ir elgesio pamokų metu stebėseną ir kt.

V SKYRIUS TVARKOS APRAŠO PASLAUGŲ GAVĖJO TEISĖS

92. Pagalbą asmeniui teikiančių institucijų, nurodytų **Aprašo 7.1–7.5 papunkčiuose**, specialistai (Kupiškio PASPC, klinikos „Medicinos namai“ specialistas (gydytojas psichiatras, šeimos gydytojas, medicinos psichologas ar socialinis darbuotojas), Rokiškio VSB specialistas (priklausomybių ligų konsultantas ar kitas specialistas), seniūnijos, Kupiškio SPC specialistas (socialinis darbuotojas ar atvejo vadybininkas), ugdymo įstaigų, nurodytų Aprašo 7.5 papunktyje, specialistas (socialinis pedagogas, psichologas ar visuomenės slaugytojas), imasi visų reikalingų priemonių ir galimų veiksmų, kad būtų apsaugoti psichoaktyviausias medžiagas vartojančio asmens teisės ir interesai bei užtikrina, kad būtų įgyvendintos šios asmens teisės:

92.1. Asmens teisė į informacijos, susijusios su asmeniu, konfidencialumą: pagalbą teikiančių institucijų darbuotojai užtikrina informacijos konfidencialumą teisės aktų nustatyta tvarka.

92.2. Asmens apsisprendimo teisė: asmeniui suteikiama apsisprendimo teisė daryti sprendimus, susijusius su pagalbos perspektyvomis.

92.3. Asmens teisė būti įtrauktam į pagalbos procesą: pagalbą teikiantys specialistai paslaugų gavėją įtraukia į paslaugų planavimo ir teikimo procesą, kartu su juo sudaro pagalbos teikimo planą.

92.4. Asmens teisė į informaciją: asmuo turi teisę gauti informaciją apie įstaigoje teikiamas paslaugas ir galimybes jomis pasinaudoti.

92.5. Asmens teisė į privataus gyvenimo neliečiamumą: asmens privatus gyvenimas yra neliečiamas; informacija apie asmens gyvenimo faktus gali būti renkama tik su asmens sutikimu.

92.6. Asmens teisė skųstis: asmuo, manydamas, kad yra pažeistos jo teisės, įstaigai, kurioje, jo manymu, buvo pažeistos jo teisės, turi teisę pateikti skundą.

92.7. Asmens teisė į padarytos žalos atlyginimą: turtinė ir neturtinė žala, padaryta pažeidžiant nustatytas asmens teises, atlyginama Civilinio kodekso nustatyta tvarka.

92.8. Asmuo, deklaruojantis gyvenamąją vietą ir faktiškai gyvenantis Kupiškio rajono savivaldybėje, socialinę riziką patiriantis asmuo, asmuo, neturintis pakankamai lėšų susimokėti už mokamas priklausomybės ligų gydymo paslaugas, turi teisę kreiptis dėl apmokėjimo už priklausomybės ligų gydymo paslaugas Savivaldybės administracijos biudžeto lėšomis. Asmuo dėl priklausomybės ligų gydymo kreipiasi pagal gyvenamąją vietą: seniūnijos gyventojas – į seniūniją, miesto gyventojas – į Kupiškio SPC ir pateikia socialiniam darbuotojui laisvos formos motyvuotą prašymą skirti finansavimą priklausomybės ligų gydymui. Seniūnijos arba Kupiškio SPC socialinis darbuotojas esant reikalui organizuoja asmens nuvežimo į sveikatos priežiūros įstaigas transporto paslaugas.

93. Skundai dėl galimo paslaugų gavėjo teisių pažeidimo teikiami institucijų, teikiančių pagalbą, vadovui raštu. Priimami svarstyti tik aiškiai motyvuoti ir pasirašyti prašymai. Anoniminiai prašymai nesvarstomi. Institucijos vadovas, vadovaudamasis vidine įstaigos tvarka, organizuoja gauto prašymo nagrinėjimą dėl galimo asmens teisių pažeidimo ir raštu atsako pareiškėjui teisės aktų nustatyta tvarka.

VI SKYRIUS PASLAUGŲ TEIKIMO PRINCIPAI IR ETINIAI REIKALAVIMAI

94. Pagalbą asmeniui teikiančių institucijų, nurodytų **Aprašo 7.1–7.5 papunkčiuose**, specialistai (Kupiškio PASPC, klinikos „Medicinos namai“ specialistas (gydytojas psichiatras, šeimos gydytojas, medicinos psichologas ar socialinis darbuotojas), Rokiškio VSB specialistas (priklausomybių ligų konsultantas ar kitas specialistas), seniūnijos, Kupiškio SPC specialistas (socialinis darbuotojas ar atvejo vadybininkas), ugdymo įstaigų, nurodytų Aprašo 7.5 papunktyje, specialistas (socialinis pedagogas, psichologas ar visuomenės slaugytojas), privalo laikytis etikos (elgesio) kodekso taisyklių, kuriomis nustatomi organizacijų, valstybės įstaigų, įmonių ir individų elgesio lūkesčiai ir standartai: medikams – Lietuvos gydytojų sąjungos profesinės etikos kodeksas, socialiniams darbuotojams – Lietuvos socialinių darbuotojų etikos kodeksas, priklausomybių konsultantams – Priklausomybių konsultantų etikos kodeksas ir kt.

95. Teikiant pagalbą žalingai vartojančiam psichoaktyviąsias medžiagas ar sergančiam priklausomybės liga asmeniui, turi būti laikomasi šių etikos reikalavimų:

95.1. Konfidencialumo principas: neatskleidžiama konfidencialios informacijos apie asmenį be jo suteikimo tretiesiems asmenims, išskyrus atvejus, kuriuos numato Lietuvos Respublikos įstatymai.

95.2. Pagarbos principas: gerbiamas asmens orumas, jo teisė į laisvą apsisprendimą.

95.3. Nediskriminavimo principas: klientais pripažįstami visi asmenys, kuriems reikalinga pagalba, nepriklausomai nuo jų amžiaus, lyties, tapatybės, rasės, socialinės padėties, tikėjimo, politinių įsitikinimų, odos spalvos, civilinės padėties, seksualinės orientacijos ir kitų požymių.

95.4. Saugumo užtikrinimo principas: asmeniui užtikrinama saugi emocinė aplinka, padedanti jaustis saugiam, išplečiant asmens pasitikėjimą savimi ir aplinka.

95.5. Bendradarbiavimo principas: asmeniui pagalba teikiama bendradarbiaujant su sveikatos priežiūros, socialinių paslaugų, švietimo, teisėsaugos institucijomis, nevyriausybinėmis organizacijomis.

95.6. Individualizavimo principas: pagalba teikiama visapusiškai įvertinus asmens individualius poreikius.

96. Skundai dėl galimų etikos nuostatų pažeidimo teikiami institucijų, teikiančių pagalbą, vadovui raštu. Priimami svarstyti tik aiškiai motyvuoti ir pasirašyti prašymai. Anoniminiai prašymai nesvarstomi. Institucijos vadovas, vadovaudamasis vidine įstaigos tvarka, organizuoja gauto prašymo nagrinėjimą dėl galimo etikos pažeidimo ir raštu atsako pareiškėjui teisės aktų nustatyta tvarka.

VII SKYRIUS INFORMACIJOS TARP TVARKOS APRAŠĄ VYKDanČIŲ SPECIALISTŲ, ĮSTAIGŲ IR KT. KEITIMOSI TVARKA IR ATVEJO VADYBA

97. Informacija apie psichoaktyvias medžiagas vartojantį asmenį kitoms institucijoms teikiama tik su asmens raštišku sutikimu, išskyrus atvejus, numatytus Lietuvos Respublikos įstatymuose.

98. Bendradarbiavimas tarp pagalbą psichoaktyvias medžiagas vartojantiems asmenims teikiančių institucijų ir socialinių partnerių gali būti vykdomas suteikiant informaciją pagalbos siekiantiems asmenims apie įstaigų veiklą, funkcijas, priėmimo tvarką ir kt.

99. Dalyvaudami pagalbos psichoaktyvias medžiagas vartojančiam asmeniui teikimo procese, **Aprašo 7.1–7.14 papunkčiuose** nurodytos institucijos keičiasi informacija telefonu, elektroniniu paštu, oficialiu susirašinėjimu ar organizuodami bendrus pasitarimus.

100. **Aprašo 7.1–7.14 papunkčiuose** nurodytų institucijų specialistai gali naudoti intervizijos metodą, kurios metu suinteresuoti specialistai tarpusavyje konsultuojasi, keičiasi informacija, aptaria problemas. Bendradarbiaujančios įstaigos numato intervizijas, paskiria atsakingą asmenį, kuris inicijuotų intervizijas, pakviestų dalyvius, susirinktų informaciją ir pravestų interviziją.

101. **Aprašo 7.1–7.14 papunkčiuose** nurodytoms institucijoms rekomenduojama pasirašyti bendradarbiavimo sutartis, kuriose būtų konkrečiai įvardintos šalių teisės ir pareigos, apibrėžtos veiklos kryptys, bendradarbiavimo vizija, informacijos keitimosi kanalai, kiti sutarties vykdymo aspektai.

102. Pagalbą teikiančių **Aprašo 7.1–7.5 papunkčiuose** nurodytų institucijų specialistai (Kupiškio PASPC, klinikos „Medicinos namai“ gydytojas psichiatras, šeimos gydytojas, medicinos

psichologas ar socialinis darbuotojas, Rokiškio VSB priklausomybių ligų konsultantas ar kitas specialistas, seniūnijos, Kupiškio SPC socialinis darbuotojas, atvejo vadybininkas, ugdymo įstaigų, nurodytų Aprašo 7.5 papunktyje., socialinis pedagogas, psichologas ar visuomenės slaugytojas) gali naudoti atvejo vadybos metodą asmenims, kurių problemų negali išspręsti viena institucija ir kuriems reikalinga kompleksinė ilgalaikė tęstinė pagalba.

103. Atvejo vadybos funkcijas atliekantis specialistas konkrečiu atveju paskiriamas Savivaldybės administracijos direktoriaus įsakymu.

104. Atvejo vadybos metodą naudojančios specialistai vertina konkrečios pagalbos psichoaktyviausias medžiagas vartojančiam asmeniui poreikį, kartu su asmeniu analizuoja situaciją, teikia reikalingą informaciją, žinias, planuoja pagalbą asmeniui, motyvuoja gydytis, tarpininkauja dėl kitų pagalbos priemonių (psichologinės pagalbos, psichosocialinės pagalbos krizių centre ar pagalbos šeimai tarnyboje, piniginių socialinės paramos, užimtumo, sveikatos priežiūros, švietimo ir ugdymo, socialinio būsto, specialiųjų pagalbos priemonių ir kt.), atlieka psichoaktyviųjų medžiagų vartojimo stebėseną, teikia prevencines paslaugas, atkryčio prevencijos atveju asmenį nukreipia į PASP įstaigą.

105. Atvejo vadyba gali būti inicijuojama ir taikoma VVTAIT, vadovaujantis Vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymu, nustačius būtinybę vertinti pagalbos vaikui ir (ar) šeimai poreikį ir vykdoma vadovaujantis Atvejo vadybos tvarkos aprašu, patvirtintu Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2018 kovo 29 d. įsakymu Nr. A1-141 „Dėl Atvejo vadybos tvarkos aprašo patvirtinimo“. Savivaldybėje atvejo vadybos funkcijas įgyvendina Kupiškio SPC atvejo vadybininkai.

VIII SKYRIUS INFORMACIJOS TEIKIMAS PASLAUGOS GAVĖJUI

106. Pagalbą asmeniui teikiančių institucijų, nurodytų **Aprašo 7.1–7.5 papunkčiuose**, specialistai (Kupiškio PASPC, klinikos „Medicinos namai“ specialistas (gydytojas psichiatras, šeimos gydytojas, medicinos psichologas ar socialinis darbuotojas), Rokiškio VSB specialistas (priklausomybių ligų konsultantas ar kitas specialistas), seniūnijos, Kupiškio SPC specialistas (socialinis darbuotojas ar atvejo vadybininkas), ugdymo įstaigų, nurodytų Aprašo 7.5 papunktyje, specialistas (socialinis pedagogas, psichologas ar visuomenės slaugytojas), suteikia teisingą, išsamią informaciją apie atstovaujamos įstaigos veiklą, teikiamas paslaugas bei jų teikimo tvarką paslaugų gavėjui suprantama kalba, forma, jam paprašius, patikslina / išaiškina informaciją, suteikia informaciją apie kitus paslaugų teikėjus.

107. Informacija kitiems asmenims apie paslaugas gaunančio psichoaktyviausias medžiagas vartojančio asmens sveikatos būklę, diagnozę, prognozes ir gydymą, taip pat visa kita asmeninio pobūdžio informacija apie asmenį yra laikoma konfidencialia ir teikiama tik pačiam

psichoaktyviausias medžiagas vartojančiam asmeniui ar jo atstovams pagal įstatymą.

108. Konfidenciali informacija kitiems asmenims gali būti suteikta tik turint raštišką asmens, gaunančio paslaugas, sutikimą. Be raštiško asmens arba jo atstovų sutikimo, informacija gali būti teikiama asmenims, kuriuos asmuo ar jo atstovas pasirašytinai nurodė asmens valios pareiškimo formoje; asmenims, tiesiogiai dalyvaujantiems gydant ar slaugant asmenį, atliekantiems asmens sveikatos ekspertizę; asmens atstovui, sutuoktiniui (partneriui), tėvams (įtėviams) ar pilnamečiams vaikams, kai asmuo laikomas negalinčiu protingai vertinti savo interesų ir nėra jo sutikimo; sveikatos priežiūros įstaigoms, kuriose buvo gydomas, slaugomas asmuo arba atliekama jo sveikatos ekspertizė; institucijoms, kontroliuojančioms sveikatos priežiūros paslaugas; teismui, prokuratūrai, ikiteisminio tyrimo įstaigoms, VVTAIT; institucijoms, kurioms teisę gauti konfidencialią informaciją suteikia Lietuvos Respublikos įstatymai.

IX SKYRIUS

SUTEIKTŲ PASLAUGŲ REZULTATAI, JŲ MONITORINGAS IR VERTINIMAS

109. Patvirtinus Aprašą planuojami rezultatai:

109.1. Identifikuoti pagalbą psichoaktyviausias medžiagas žalingai vartojantiems asmenims teikiantys subjektai. Atsiradus naujiems pagalbos teikėjams, jie bus įtraukiami į pagalbą teikiančių institucijų sąrašą.

109.2. Integruojant gydymo, socialines ir sveikatos priežiūros paslaugas teikiančias įstaigas, sukurtas pagalbos teikimo galimybes užtikrinantis bendradarbiavimo tinklas. Tarpinstitucinis bendradarbiavimas teikiant paslaugas psichoaktyviausias medžiagas žalingai vartojantiems asmenims planuojamas stiprinti įforminant bendradarbiavimą sutartimis.

109.3. Apibrėžta psichoaktyviausias medžiagas vartojantiems asmenims pagalbos teikimo tvarka ir numatytas paslaugų koordinavimo mechanizmas.

110. Psichoaktyvias medžiagas vartojantiems asmenims suteiktų paslaugų vertinimą atliks **Aprašo 7.1–7.5 papunkčiuose** nurodytų įstaigų atsakingi specialistai:

110.1. specialistai atliks pagalbos proceso vertinimą kiekviename veiklos etape: po situacijos įvertinimo, siekiant nustatyti ar surinkta visa reikalinga informacija, siekiant išsiaiškinti ar planavimas užbaigtas ir įgyvendinamas, vertinimą atliks siekiant nustatyti, ar pageidaujami tikslai ir uždaviniai buvo realizuoti, vertinimas atliekamas baigus pagalbos asmeniui procesą; specialistai analizuos, ar pavyko į pagalbos procesą įtraukti reikalingus, ar buvo identifikuotos priežastys, neleidžiančios atlikti suplanuotų veiksmų, kokie rezultatai, ar buvo dokumentuoti svarbiausi momentai;

110.2. specialistai pildys Asmens psichoaktyviųjų medžiagų vartojimo rizikos įvertinimo rezultatų ir suteiktos pagalbos registracijos formą (Aprašo 4 priedas);

110.3. atsižvelgdami į užpildytos Asmens psichoaktyviųjų medžiagų vartojimo rizikos įvertinimo rezultatų ir suteiktos pagalbos registracijos formos duomenis, specialistai du kartus per metus parengs Pusmečio paslaugų teikimo psichoaktyvias medžiagas žalingai vartojantiems asmenims ataskaitą (Aprašo 5 priedas) ir pateiks Kupiškio rajono savivaldybės integruotos pagalbos sistemos koordinatoriui (toliau – Koordinatoriui).

111. Suteiktų paslaugų monitoringą atliks Koordinatorius, kuris bus tvirtinamas Savivaldybės administracijos direktoriaus įsakymu:

111.1. Koordinatorius Aprašo 110 papunktyje nurodytų institucijų specialistų pateiktas ataskaitas analizuos, darys apibendrinimus ir išvadas, esant reikalui siūlys koreguoti paslaugų teikimo tvarką.

111.2. Koordinatorius apibendrins gautus duomenis ir parengs Suvestinę ataskaitą, kurioje nurodys priklausomybių turintiems asmenims suteiktų paslaugų skaičius per praėjusį pusmetį; kokios paslaugos buvo suteiktos per praėjusį pusmetį; kokios organizacijos yra pasirašę bendradarbiavimo sutartis.

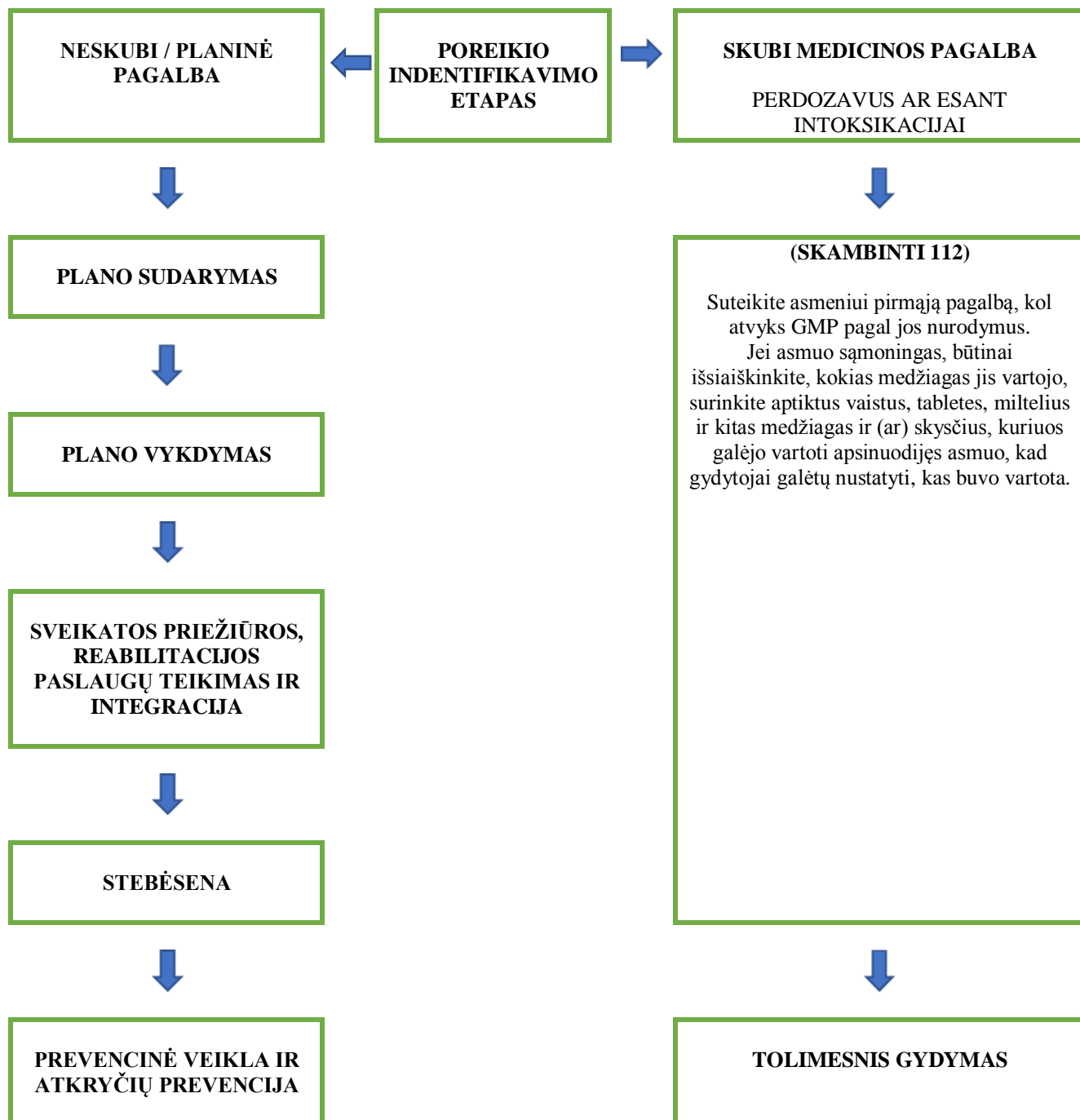
X SKYRIUS BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

112. Aprašas gali būti keičiamas, papildomas ar pripažįstamas netekusiu galios Savivaldybės tarybos sprendimu.

113. Kilę ginčai sprendžiami Lietuvos Respublikos įstatymų nustatyta tvarka.

Kupiškio rajono savivaldybės
psichoaktyviausias medžiagas žalingai
vartojančių ar priklausomybės ligomis
sergančių asmenų integruotos pagalbos
sistemos tvarkos aprašo
1 priedas

PAGALBOS TEIKIMO ETAPAI

Eil. Nr.	Veiksmo pavadinimas	Vertinimo kriterijus ir rodiklis	Atsakingos institucijos
1.	Pagalbos poreikio asmeniui identifikavimas; Prevencija	Asmenų, kuriems reikėjo pagalbos, skaičius, išskiriant pagal grupes: - vieniši asmenys; - asmenys gyvenantys šeimoje su nepilnamečiais vaikais; - vieniši tėvai / motinos auginantys nepilnamečius vaikus; - asmenys gyvenantys su šeima, nesant šeimoje nepilnamečių asmenų; - nepilnamečiai asmenys; - nėsčiosios.	1. Kupiškio rajono savivaldybės administracijos Alizavos, Kupiškio, Noriūnų, Skapiškio, Subačiaus, Šimonių seniūnijos; 2. Kupiškio socialinių paslaugų centras; 3. VšĮ Kupiškio rajono pirminės asmens sveikatos priežiūros centras ir medicinos klinika „Medicinos namai“; 4. Rokiškio rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biuras; 5. Ugdymo įstaigos: Kupiškio Lauryno Stuokos-Gucevičiaus gimnazija, Subačiaus gimnazija, Kupiškio Povilo Matulionio progimnazija, Kupiškio r. Alizavos pagrindinė mokykla, Subačiaus gimnazijos Noriūnų Jono Černiaus pagrindinio ugdymo skyrius, Kupiškio r. Šimonių pagrindinė mokykla, Kupiškio technologijos ir verslo mokykla; 6. Kupiškio rajono savivaldybės administracijos tarpinstitucinio bendradarbiavimo koordinatorius; 7. Kupiškio rajono savivaldybės administracijos Socialinės paramos skyrius; 8. Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybos Panevėžio apskrities skyrius Kupiškio rajone; 9. Kupiškio r. švietimo pagalbos tarnyba; 10. Kupiškio rajono Šv. Kazimiero vaikų globos namai; 11. Kupiškio jaunimo centras; 12. Lietuvos probacijos tarnybos Panevėžio regiono skyrius; 13. Panevėžio apskrities vyr. policijos komisariato Kupiškio skyrius; 14. VšĮ Kupiškio rajono ligoninė.
2.	Plano sudarymas ir įgyvendinimas Stebėseną	Asmenų, kuriems parengtas pagalbos planas, skaičius. Įgyvendintų planų skaičius. Iš dalies įgyvendintų planų skaičius Neįgyvendintų planų skaičius.	1. Kupiškio rajono savivaldybės administracijos Alizavos, Kupiškio, Noriūnų, Skapiškio, Subačiaus, Šimonių seniūnijos; 2. Kupiškio socialinių paslaugų centras; 3. VšĮ Kupiškio rajono pirminės asmens sveikatos priežiūros centras ir medicinos klinika „Medicinos namai“; 4. Rokiškio rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biuras; 5. Ugdymo įstaigos: Kupiškio Lauryno Stuokos-Gucevičiaus gimnazija, Subačiaus gimnazija, Kupiškio Povilo Matulionio progimnazija, Kupiškio r. Alizavos pagrindinė mokykla, Subačiaus gimnazijos Noriūnų Jono Černiaus pagrindinio ugdymo skyrius, Kupiškio r. Šimonių pagrindinė mokykla, Kupiškio technologijų ir verslo mokykla.
3.	Sveikatos priežiūros, gydymo ir reabilitacijos paslaugos	Įgyvendintos gydymo, reabilitacijos ir socialinės integracijos priemonės pagal individualius asmens poreikius.	1. Kupiškio rajono savivaldybės administracijos Alizavos, Kupiškio, Noriūnų, Skapiškio, Subačiaus, Šimonių seniūnijos; 2. Kupiškio socialinių paslaugų centras; 3. VšĮ Kupiškio rajono pirminės asmens sveikatos priežiūros centras ir medicinos klinika „Medicinos namai“; 4. Rokiškio rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biuras; 5. Kupiškio rajono savivaldybės administracijos Socialinės paramos skyrius; 6. Kupiškio r. švietimo pagalbos tarnyba; 7. Lietuvos probacijos tarnybos Panevėžio regiono skyrius; 8. VšĮ Kupiškio rajono ligoninė; 9. VšĮ Kupiškio dekanato „Caritas“; 10. Anoniminių alkoholikų draugija; 11. Respublikinis priklausomybės ligų centras bei ilgalaikės psichologinės ir socialinės reabilitacijos bendruomenės.
4.	Atkryčio prevencija	Atkryčio priemonių įgyvendinimas.	1. Kupiškio rajono savivaldybės administracijos Alizavos, Kupiškio, Noriūnų, Skapiškio, Subačiaus, Šimonių seniūnijos; 2. Kupiškio socialinių paslaugų centras; 3. VšĮ Kupiškio rajono pirminės asmens sveikatos priežiūros centras ir medicinos klinika „Medicinos namai“; 4. Rokiškio rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biuras; 5. Ugdymo įstaigos: Kupiškio Lauryno Stuokos-Gucevičiaus gimnazija, Subačiaus gimnazija, Kupiškio Povilo Matulionio progimnazija, Kupiškio r. Alizavos pagrindinė mokykla, Subačiaus gimnazijos Noriūnų Jono Černiaus pagrindinio ugdymo skyrius, Kupiškio r. Šimonių pagrindinė mokykla, Kupiškio technologijų ir verslo mokykla.

Kupiškio rajono savivaldybės
psichoaktyviausias medžiagas žalingai
vartojančių ar priklausomybės ligomis
sergančių asmenų integruotos pagalbos
sistemos tvarkos aprašo
2 priedas

PSICHOAKTYVIAŠIAS MEDŽIAGAS VARTOJANČIŲ ASMENŲ IDENTIFIKAVIMAS IR TRUMPOJI INTERVENCIJA

Kupiškio rajono savivaldybės psichoaktyviausias medžiagas žalingai vartojančių ar priklausomybės ligomis sergančių asmenų integruotos pagalbos sistemos tvarkos aprašo (toliau – Aprašas) 7.1–7.14 papunkčių nurodytų institucijų specialistai **vykdo poreikio identifikavimą** vienu iš būdų:

1 būdas: rizikingai ir žalingai alkoholi vartojantys asmenys identifikuojami naudojant standartizuotus testus (dažniausiai naudojamas **AUDIT arba AUDIT-C** testas, AUDIT-C testą sudaro pirmieji trys klausimai, AUDIT testą sudaro visi dešimt klausimų).

AUDIT-C IR AUDIT TESTAI

<p>1. Kaip dažnai Jūs geriate alkoholinius gėrimus? (0) Niekada (1) Kartą per mėnesį ar rečiau (2) 2–4 kartus per mėnesį (3) 2–3 kartus per savaitę (4) 4 ar daugiau kartų per savaitę</p>	<p>6. Kaip dažnai per praėjusius metus Jums kilo noras išgerti ryte, kad būtų lengvos pagirios? (0) Niekada (1) Rečiau nei kartą per mėnesį (2) Kartą per mėnesį (3) Kartą per savaitę (4) Kasdien arba beveik kasdien</p>
<p>2. Kiek standartinių alkoholinių vienetų išgeriate eiline dieną, kai geriate? (0) 1 ar 2 (1) 3 ar 4 (2) 5 ar 6 (3) 7 ar 9 (4) 10 ar daugiau</p>	<p>7. Kaip dažnai per praėjusius metus po išgertuvių Jūs jautėte kaltę ir sąžinės priekaištą? (0) Niekada (1) Rečiau nei kartą per mėnesį (2) Kartą per mėnesį (3) Kartą per savaitę (4) Kasdien arba beveik kasdien</p>
<p>3. Kaip dažnai per dieną išgeriate 6 ar daugiau standartinių alkoholio vienetų? (0) Niekada (1) Rečiau nei kartą per mėnesį (2) Kartą per mėnesį (3) Kartą per savaitę (4) Kasdien arba beveik kasdien</p>	<p>8. Kaip dažnai per praėjusius metus negalėjote prisiminti, kas įvyko vakar dieną, kai gėrėte? (0) Niekada (1) Rečiau nei kartą per mėnesį (2) Kartą per mėnesį (3) Kartą per savaitę (4) Kasdien arba beveik kasdien</p>
<p>4. Kaip dažnai per praėjusius metus pastebėjote, kad pradėję gerti nebegalite liautis? (0) Niekada (1) Rečiau nei kartą per mėnesį (2) Kartą per mėnesį (3) Kartą per savaitę (4) Kasdien arba beveik kasdien</p>	<p>9. Ar dėl gėrimo Jūs ar kas nors kitas buvo sužeistas? (0) Ne (2) Taip, bet ne praėjusiais metais (4) Taip, praėjusiais metais</p>
<p>5. Kaip dažnai per praėjusius metus Jūs nepadarėte to, ką turėjote padaryti? (0) Niekada (1) Rečiau nei kartą per mėnesį (2) Kartą per mėnesį (3) Kartą per savaitę (4) Kasdien arba beveik kasdien</p>	<p>10. Ar Jūsų giminaitis, draugas, gydytojas ar kitas sveikatos priežiūros specialistas kada nors buvo sunerimęs dėl Jūsų gėrimo, ar siūlė Jums bent mažiau gerti? (0) Ne (2) Taip, bet ne praėjusiais metais (4) Taip, praėjusiais metais</p>

2 būdas: naudojant priklausomybės nuo psichoaktyviųjų medžiagų vartojimo testą **CAGE**, kurį sudaro keturi kontroliniai klausimai:

- 1) Ar kada kilo mintis, kad reikėtų mažiau vartoti ar nustoti vartojus psichoaktyvias medžiagas?
- 2) Ar aplinkinių kritika dėl psichoaktyviųjų medžiagų vartojimo jus kada nors erzino?
- 3) Ar kada nors jautėte kaltę dėl to, kad vartojate psichoaktyvias medžiagas ?
- 4) Ar esate kada ryte pirmiausia vartojęs psichoaktyvias medžiagas, kad pagerintumėte savijautą?

Specialistas gautus **atsakymus interpretuoja:**

1. Jeigu asmuo nepateikė nė vieno teigiamo atsakymo į kontrolinius klausimus (moterų AUDIT-C <3; vyrų AUDIT-C <4; AUDIT < 8), specialistas nustato **mažą psichoaktyviųjų medžiagų vartojimo riziką**, todėl gydymas bei žalos mažinimas nereikalingas.

2. Jei asmuo teigiamai atsakė į vieną kontrolinį klausimą (AUDIT 8-19), specialistas nustato kad **psichoaktyviųjų medžiagų vartojimas yra žalingas**, tačiau gydymas dar nereikalingas.

3. Jei asmuo teigiamai atsakė į du ir daugiau kontrolinių klausimų (AUDIT >20), specialistas įtaria žalingą vartojimą arba **galimą priklausomybę nuo psichoaktyviųjų medžiagų**, asmeniui rekomenduojamos teikti sveikatos priežiūros paslaugos.

Aprašo 7.1–7.5 papunkčiuose nurodytų institucijų specialistai **vykdo trumpąją intervenciją:**

1. Nustatęs **mažą psichoaktyviųjų medžiagų vartojimo riziką suaugusiam asmeniui**, specialistas:

1.1. informuoja apie psichoaktyviųjų medžiagų žalą, motyvuoja visai atsisakyti psichoaktyviųjų medžiagų;

1.2. vykdo psichoaktyviųjų medžiagų vartojimo stebėseną ateityje.

2. Nustatęs **žalingą suaugusio asmens psichoaktyviųjų medžiagų vartojimo lygį**, specialistas:

2.1. informuoja apie psichoaktyviųjų medžiagų žalą, aptaria psichoaktyviųjų medžiagų vartojimo rizikos įvertinimo rezultatus, motyvuoja keisti psichoaktyviųjų medžiagų vartojimo įpročius;

2.2. stebi psichoaktyviųjų medžiagų vartojimo pokyčius ateityje.

3. Nustatęs **suaugusio asmens galimą priklausomybę nuo psichoaktyviųjų medžiagų**, specialistas:

3.1. informuoja apie psichoaktyviųjų medžiagų žalą bei pagalbą teikiančias įstaigas, aptaria psichoaktyviųjų medžiagų vartojimo rizikos įvertinimo rezultatus, nustačius problemos nesuvokimą, skatina problemos suvokimą ir pripažinimą;

3.2. skatina kreiptis / siunčia gydytojo psichiatro konsultacijos ir kitos pagalbos (pagal poreikį priklausomybių konsultanto, psichologo konsultacijos, reabilitacijos ir integracijos paslaugų, įsijungti į savipagalbos grupes ir pan.) ;

3.3. stebi psichoaktyviųjų medžiagų vartojimo pokyčius ateityje.

4. Nustatęs **nepilnamečiam asmeniui mažą psichoaktyviųjų medžiagų vartojimo riziką**, specialistas:

4.1. informuoja nepilnamečio asmens atstovus pagal įstatymą, privalomai juos įtraukia į pagalbos teikimo procesą, esant galimybei, išsiaiškina, ar nepilnamečiui užtikrinama saugi aplinka: nustačius vaiko buvimą jam nesaugioje aplinkoje, nedelsdami informuoja VVTAIT Kupiškio skyrių,

4.2. informuoja apie psichoaktyviųjų medžiagų žalą ir motyvuoja visai atsisakyti psichoaktyviųjų medžiagų, aptaria psichoaktyviųjų medžiagų vartojimo rizikos įvertinimo rezultatus, nustačius problemos nesuvokimą, skatina problemos suvokimą ir pripažinimą;

4.3. nepilnamečių ir jo atstovus pagal įstatymą nukreipia pirminei psichologo konsultacijai, ir dalyvavimui Ankstyvosios intervencijos programoje;

4.4. stebi psichoaktyviųjų medžiagų vartojimo pokyčius ateityje.

5. Nustatęs **nepilnamečiam asmeniui vidutinę arba didelę psichoaktyviųjų medžiagų vartojimo riziką**, specialistas:

5.1. informuoja nepilnamečio asmens atstovus pagal įstatymą, privalomai juos įtraukia į pagalbos teikimo procesą, esant galimybei, išsiaiškina, ar nepilnamečiui užtikrinama saugi aplinka: nustačius vaiko buvimą jam nesaugioje aplinkoje, nedelsdami informuoja VVTAIT Kupiškio skyrių;

5.2. informuoja apie psichoaktyviųjų medžiagų žalą ir motyvuoja visai atsisakyti psichoaktyviųjų medžiagų, aptaria psichoaktyviųjų medžiagų vartojimo rizikos įvertinimo rezultatus, nustačius problemos nesuvokimą, skatina problemos suvokimą ir pripažinimą;

5.3. nepilnametį ir jo atstovus pagal įstatymą nukreipia gydytojo psichiatro konsultacijai ir kitai pagalbai (pagal poreikį priklausomybių konsultanto, psichologo konsultacijos, reabilitacijos ir integracijos paslaugų, įsijungti į savipagalbos grupes ir pan.) ;

5.4. stebi psichoaktyviųjų medžiagų vartojimo pokyčius ateityje.

Kupiškio rajono savivaldybės
 psichoaktyviausias medžiagas žalingai
 vartojančių ar priklausomybės ligomis
 sergančių asmenų integruotos pagalbos
 sistemos tvarkos aprašo
 5 priedas

(Paslaugų teikimo priklausomybes turintiems asmenims ataskaitos forma)

 (Istaigos/organizacijos pavadinimas)

**20__M. __ PUSMEČIO PASLAUGŲ TEIKIMO PSICHOAKTYVIAUSIAS MEDŽIAGAS
 ŽALINGAI VARTOJANTIEMS ASMENIMS ATASKAITA**

Suteiktų paslaugų pavadinimas	Suteiktų paslaugų skaičius	Bendradarbiaujama su įstaigomis / organizacijomis (pasirašytos sutartys/memorandumai / susitarimai)	Bendradarbiaujama su įstaigomis / organizacijomis (nepasirašytos sutartys / memorandumai / susitarimai)	Planuojama pasirašyti sutartis / memorandumus / susitarimus (įstaigos / organizacijos pavadinimas)

Kupiškio rajono savivaldybės
psichoaktyviausias medžiagas žalingai
vartojančių ar priklausomybės ligomis
sergančių asmenų integruotos pagalbos
sistemos tvarkos aprašo
6 priedas

PAGALBĄ TEIKIANČIŲ INSTITUCIJŲ SĄRAŠAS IR PAGRINDINĖS FUNKCIJOS

Įstaigos/organizacijos pavadinimas	Kontaktinė informacija	Teikiamos paslaugos
Asmens sveikatos priežiūros įstaigos		
VšĮ Kupiškio rajono savivaldybės pirminės asmens sveikatos priežiūros centras	Krantinės g. 30, Kupiškis, el .p. info@kupiskioaspc.lt , Psichiatro kabineto tel. 51 902, Suaugusiųjų registratūros tel. 51 212, 51 033,	Vykdo pirminę ambulatorinę psichikos sveikatos priežiūrą, teikia psichosocialinę pagalbą bei gydymą visų psichikos sutrikimų atvejais, teikia psichologinę pagalbą (konsultacijos bei psichologinis ištyrimas), atlieka profilaktinius psichikos sveikatos tikrinimus, teikia socialinę pagalbą psichikos sutrikimų turintiems asmenims.
Medicinos klinika „Medicinos namai“	Šimtmečio g. 2A-1, Kupiškis, tel. 8 619 85323, el. p. kupiskis@medicinosnamai.lt	Vykdo sergančiųjų priklausomybės ligomis išaiškinimą ir gydymą.
VšĮ Kupiškio rajono ligoninė	Krantinės g. 28, Kupiškis, el. p. sekretore@kupiskioligonine.lt , priėmimo skyriaus tel. 35 103, reanimacijos tel. 35 187	Teikia skubiąją pagalbą, detoksikaciją, pacientus konsultuoja gydytojais pagal susirgimo profilį.
Rokiškio rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biuras	Šimtmečio g. 2, Kupiškis, direktorė, tel. 8 628 98209 el. p. info@rsveikata.lt	Vykdo visuomenės sveikatos stebėseną ir sveikatos stiprinimą, teikia ankstyvosios intervencijos paslaugą, psichologinės gerovės ir psichikos sveikatos stiprinimo paslaugas, teikia pagalbą atpažįstant priklausomybę, motyvuoja gydytis.
Socialines paslaugas teikiančios įstaigos		
Kupiškio socialinių paslaugų centras	Krantinės g. 28, Kupiškis, tel. 51 021, 8 686 38099, el. p. pcentras@gmail.com .	Šeimoms, patekusioms į krizinę situaciją, teikia krizių įveikimo pagalbą, vykdo individualias konsultacijas, grupinius užsiėmimus, apgyvendina Krizių centre. Įstaigoje sukonzentruotos visos socialinės paslaugos, kurias teikia atvejo vadybininkai, socialiniai darbuotojai ir jų padėjėjai, užimtumo specialistai, psichologas kiti specialistai.
Kupiškio rajono savivaldybės administracijos Socialinės paramos skyrius	Vytauto 2, Kupiškis, 35499 el. p. globa@kupiskis.lt	Skyrius yra atsakingas už socialinės paramos ir socialinių paslaugų administravimą, koordinavimą, planavimą, kontroliavimą ir kt.
Kupiškio rajono savivaldybės administracijos Alizavos seniūnija	Berželių g. 1, Alizavos mstl., Kupiškio r., tel. 41 112.	Teikia bendrąsias socialines paslaugas, organizuoja specialiąsias socialines paslaugas seniūnijos gyventojams, organizuoja socialinės paramos teikimą, dirba su socialiai jautriais asmenimis ir šeimomis.
Kupiškio seniūnija	Vytauto g. 2, Kupiškis, tel. 35 526.	
Noriūnų seniūnija	Sodų g. 1, Noriūnų k., Kupiškio r., tel. 56 360.	

Skapiškio seniūnija	Varpo a. 4, Skapiškio mstl., Kupiškio r., tel. 42 108.	
Subačiaus seniūnija	Aukštaičių a. 13, Subačius, Kupiškio r., tel. 35 597.	
Šimonių seniūnija	Skapiškio g. 6, Šimonių mstl., Kupiškio r., tel. 44 112	
Kupiškio rajono šv. Kazimiero vaikų globos namai	Bokšto g. 21, Paketurių k., Kupiškio r., tel. 46411, el. p. kupvnamai@gmail.com	Teikia socialinės globos paslaugas vaikams, kuriems nustatyta laikina ar nuolatinė globa ir kt.
VšĮ Kupiškio dekanato „Caritas“	Gedimino 1A, Kupiškis, tel. 8 606 14837.	Teikia socialinės integracijos paslaugas suaugusiems, socialinę riziką patiriantiems asmenims: informavimo, konsultavimo, atstovavimo, tarpininkavimo, intensyvios krizių įveikimo pagalbos, socialinių įgūdžių, darbinių įgūdžių ugdymo ir palaikymo paslaugas, transporto organizavimo paslaugas, maitinimo, užimtumo organizavimo, skalbimo, psichologinės pagalbos, darbo terapijos, užimtumo paslaugas.
Kitos įstaigos/organizacijos		
Kupiškio r. švietimo pagalbos tarnyba	Vilniaus g. 8, Kupiškis, tel. 35144, 8 61620088, el.p. kupiskio.pmmmc@gmail.com	Teikia pagalbą mokiniui, mokytojui ir mokyklai, vykdo ankstyvosios intervencijos paslaugą.
Kupiškio rajono savivaldybės administracijos tarpinstitucinio bendradarbiavimo koordinatorius	Vytauto g. 2, Kupiškis, tel. 35519.	Priima sprendimą dėl prevencinių, tęstinių priemonių taikymo, nustato koordinuotai teikiamų paslaugų poreikį, inicijuoja koordinuotai teikiamų paslaugų teikimą, organizuoja Savivaldybės vaiko gerovės komisijos posėdžius.
Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybos Panevėžio apskrities skyrius Kupiškio rajone	L. Stuokos-Gucevičiaus a. 9, Kupiškis, tel. 8 68013389, el. p. Panevezio.apskritis@vaikoteises.lt .	Nepriklausoma nacionalinė vaiko teisių apsaugą įgyvendinanti institucija, užtikrina vaiko teisių apsaugą savivaldybėje.
Lietuvos probacijos tarnybos Panevėžio regiono skyrius	L. Stuokos – Gucevičiaus a. 9, Kupiškis, tel. 8 672 59125, el. p. kupiskis@probacija.lt	Prižiūri probuojamus asmenis, kuriems paskirta viešųjų darbų ir laisvės apribojimo bausmės, baudžiamojo poveikio priemonės, vykdo auklėjamojo poveikio priemones, vertina probuojamųjų nusikalstamo elgesio rizikas ir kt.
Panevėžio apskrities vyriausiojo policijos komisariato Kupiškio policijos komisariato	Gedimino g. 54, Kupiškis, tel. 8 700 60000, el. p. kupiskiorpk@policija.lt .	Prevenციškai stebi šeimas, kuriose buvo nustatyta vaiko teisių pažeidimų, smurto prieš juos atvejų, šeimas, kuriose gyvena probuojamieji asmenys ar asmenys, grįžę iš laisvės atėmimo vietų, teisti už nusikalstamas veikas, susijusias su vaiko teisių pažeidimu, smurtu artimoje aplinkoje ir kt.
Kupiškio jaunimo centras	Gedimino g. 7, Kupiškis, tel. 52 523, el. p. kupiskiojc@gmail.com .	Formuoja ir įgyvendina jaunimo politiką; padeda jaunimui integruotis į politinį, ekonominį, socialinį bei kultūrinį gyvenimą, vykdo vaikų ir jaunimo narkomanijos, nusikalstamumo ir teisėtvarkos pažeidimų prevenciją; ugdo sveikos gyvensenos poreikį.

Anoniminių alkoholikų organizacija	Gedimino g. 15A, Kupiškis, tel. 8 643 63168	Teikia pagalbą priklausomybę nuo alkoholio turintiems asmenims ir jų artimiesiems, teikia konsultaciją apie gydymo įstaigas, rengia užsiėmimus anoniminėms alkoholikų grupėms, suteikia emocinę paramą, moko gyventi nevarojant psichoaktyviųjų medžiagų.
Ugdymo įstaigos: Kupiškio Lauryno Stuokos-Gucevičiaus gimnazija Kupiškio r. Subačiaus gimnazija Kupiškio Povilo Matulionio progimnazija Kupiškio r. Alizavos pagrindinė mokykla Subačiaus gimnazijos Noriūnų Jono Černiaus pagrindinio ugdymo skyrius Kupiškio r. Šimonių pagrindinė mokykla Kupiškio technologijų ir verslo mokykla	Vytauto g. 21, Kupiškis, tel. 35 046, Aukštaičių a. 10, Subačius, Kupiškio r., tel. 55 317 Jaunimo g. 2, Kupiškis, tel. 35 088 Berželių g. 12, Alizavos mstl., Kupiškio r. tel. 41 137 Melioratorių g. 5, Noriūnų k., Kupiškio r. tel. 56 254 Skapiškio g. 18, Šimonių mstl., Kupiškio r. , tel. 44 145 Jaunimo g. 8, Kupiškis, tel. 35 355	Vykdo formalųjį švietimą (pradinį, pagrindinį, vidurinį ugdymą, formalųjį profesinį mokymą) ir švietimo pagalbą (psichologinę, socialinę pedagoginę, specialiąją pedagoginę ir specialiąją pagalbą, sveikatos priežiūrą mokykloje) ir kt.

SVEIKATOS PRIEŽIŪROS ĮSTAIGOS, TEIKIANČIOS GYDYMO IR REABILITACIJOS PASLAUGAS PSICHOAKTYVIAŠIAS MEDŽIAGAS VARTOJANTIEMS ASMENIMS

Respublikinio priklausomybės ligų centro filialai:

Respublikinis priklausomybės ligų centras	Gerosios Vilties g. 3, Vilnius	(8 5) 213 7274	rplc@rplc.lt
Vilniaus filialas	Gerosios Vilties g. 3, Vilnius	(8 5) 213 7274	registratura@rplc.lt
Kauno filialas	Giedraičių g. 8, Kaunas	(8 37) 33 32 55 (8 37) 33 32 54	registratura.kaunas@rplc.lt
Klaipėdos filialas	Taikos per. 46, Klaipėda	(8 46) 41 50 25 8 664 00 783	registratura.klaipeda@rplc.lt
Šiaulių filialas	Daubos g. 3, Šiauliai	(8 41) 45 56 44	registratura.siauliai@rplc.lt
Panevėžio filialas	Elektronikos g. 6, Panevėžys	(8 45) 58 26 73	registratura.panevezys@rplc.lt

Reabilitacinės ir paramos bendruomenės:

Labdaros ir paramos fondas „Nugalėtojų akademija”	Bučeliškės k. 6, Molėtų r.	838352122
Kauno apskrities priklausomybės ligų centro Vaikų ir jaunimo ilgalaikės psichologinės ir socialinės reabilitacijos skyrius	Giedraičių g. 8, Kaunas	837333251 837333254
Vilniaus priklausomybės ligų centro ankstyvosios diagnostikos ir reabilitacijos centras	Vilkpėdės g. 3, Vilnius	852137274
LPF „Prieglobstis“	Dabikinėlės k., Akmenės r.	868216109
Priklausomybės ligų reabilitacijos bendruomenė LPF „Vilties švyturys“	Ažuolų g. 2, Kalnaberžės k., Kėdainių r.	834746117 869924963
Priklausomybės ligų reabilitacijos bendruomenė „Pilnų namų	Panaros k., Varėnos r.	831047810

bendruomenė“		
Priklausomybės ligų reabilitacijos bendruomenė VŠĮ „Sugrįžimas“	Liepų g. 29, Linksmakalnis, Kauno r.	860023079 869810497
Priklausomybės ligų reabilitacijos bendruomenė VŠĮ „Meikštų dvaras“	Meikštų k., Ignalinos r.	838645631
Priklausomybės ligų reabilitacijos bendruomenė VŠĮ „TC – Laisva valia“	Šlienavos k., Kauno r.	867778590
Priklausomybės ligų reabilitacijos bendruomenė LPF „Agapao“	Romučių k., Šiaulių r.	865275779
Priklausomybės ligų reabilitacijos bendruomenė VŠĮ „Apsisprendimas“	Lėno k., Ukmergės r.	860516218
Priklausomybės ligų reabilitacijos bendruomenė VŠĮ „Pusiaukelis“	Žaliosios g. 54, Terešiškių k., Šalčininkų r.	860761639
Priklausomybės ligų reabilitacijos bendruomenė VŠĮ „Gabrielius“	Vyžių k., Šilutės r.	867474220
Priklausomybės ligų reabilitacijos bendruomenė VŠĮ „Eterna Vita“	Kušleikių k. Šiaulių r.	868735743
LPF „Gyvenimo vartai“	Rokišių k., Kaišiadorių r.	860041787
Terapinė bendruomenė VŠĮ Taikos kelias	Gurgždžių k., Šilutės r.	865521828
Priklausomybės ligų reabilitacijos - integracijos bendruomenė „Aš Esu“	Šv. Stepono g. 37, Vilnius	869968409
Socialinės adaptacijos asociacija „12 žingsnių namai“	Jadagonių k., Kauno r.	861418784
